

Sekce Reprodukční stárnutí

Jiřina Kocourková – Anna Šťastná – Boris Burcin – Luděk Šídlo

Katedra demografie a geodemografie

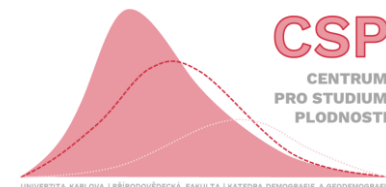
[Centrum pro studium plodnosti](#)

50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Prezentované příspěvky

- **příspěvky členů Centra pro studium plodnosti (CSP)**
  - Představení výzkumu reprodukčního stárnutí a zkoumání jeho vlivu na rostoucí využívání ART
– Jiřina Kocourková
  - Demografická analýza vlivu využívání ART na plodnost v České republice
– Anna Šťastná
  - Demografické perspektivy využívání ART v České republice
– Boris Burcin
  - Vliv věku matky na porodní hmotnost a na zdravotní stav novorozenců
– Luděk Šídlo
- **příspěvky absolventek KDGD PřF UK, které řešily v rámci svých závěrečných prací témata zabývající se studovanou problematikou, pod vedením školitelů z CSP**
  - Reprodukční stárnutí ve vztahu k výskytu porodů císařským řezem v Česku
– Eva Waldaufová (vedoucí práce: Anna Šťastná)
  - Náklady na hospitalizaci matek a jejich novorozenců s ohledem na pravděpodobný způsob početí dítěte
– Tereza Havelková (vedoucí práce: Luděk Šídlo)
  - Asistovaná reprodukce z pohledu přeshraniční reprodukční péče
– Adéla Volejníková (vedoucí práce: Jiřina Kocourková)

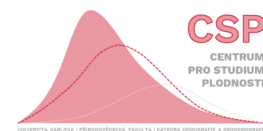

Příspěvky členů Centra pro studium plodnosti (CSP)

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

www.natur.cuni.cz/demografie

Představení výzkumu reprodukčního stárnutí a zkoumání jeho vlivu na rostoucí využívání ART

Jiřina Kocourková

Katedra demografie a geodemografie

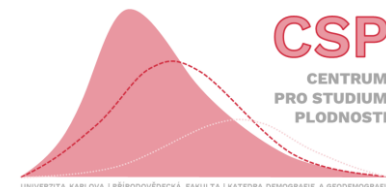
Centrum pro studium plodnosti

50. výroční konference České demografické společnosti

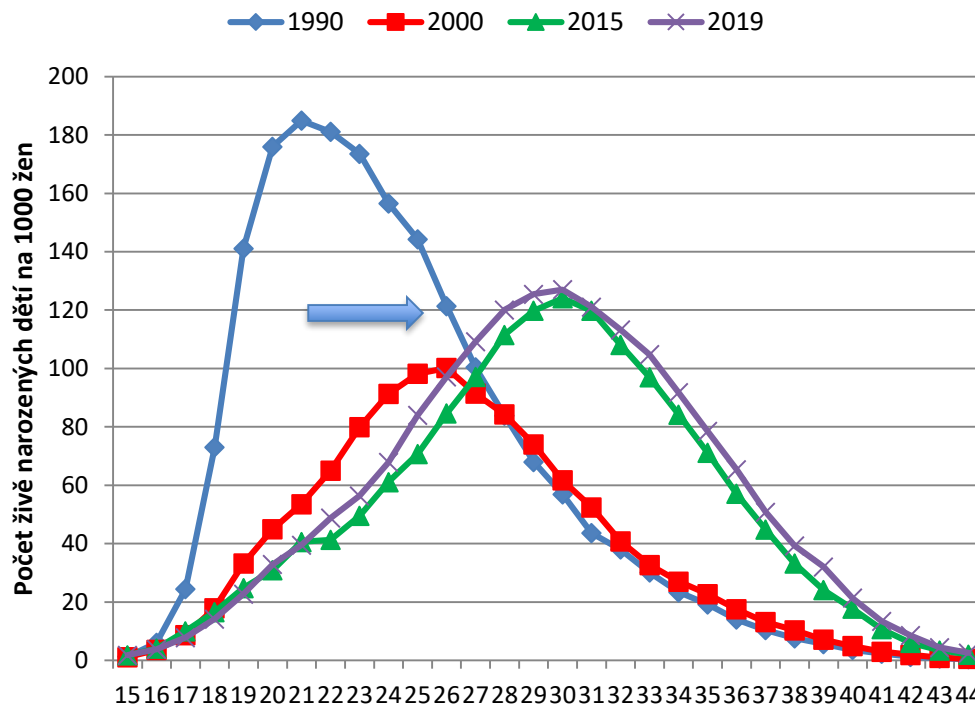
15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Reprodukční stárnutí je důsledkem odkladu plodnosti do vyššího věku žen

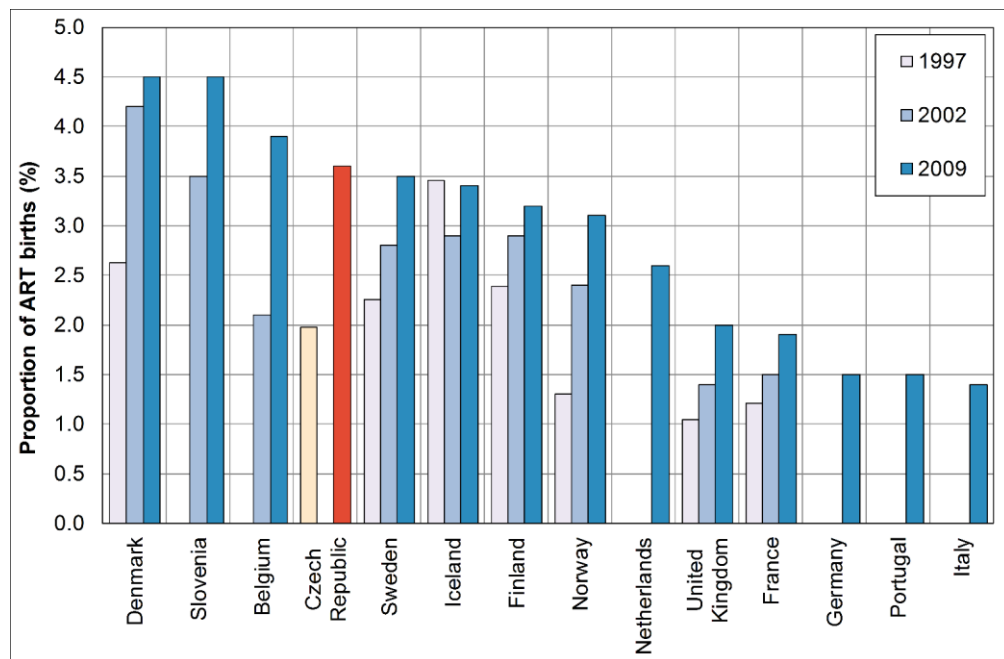
- Průměrný věk prvorodiček: 21,5 let (1990) → 28,6 let (2019)
- Podíl dětí narozeným ženám ve věku 30+: 15% (1990) → 57% (2019)
- Podíl dětí narozeným ženám ve věku 35+: 4% (1990) → 22% (2019)

Asistovaná reprodukce – nová funkce?

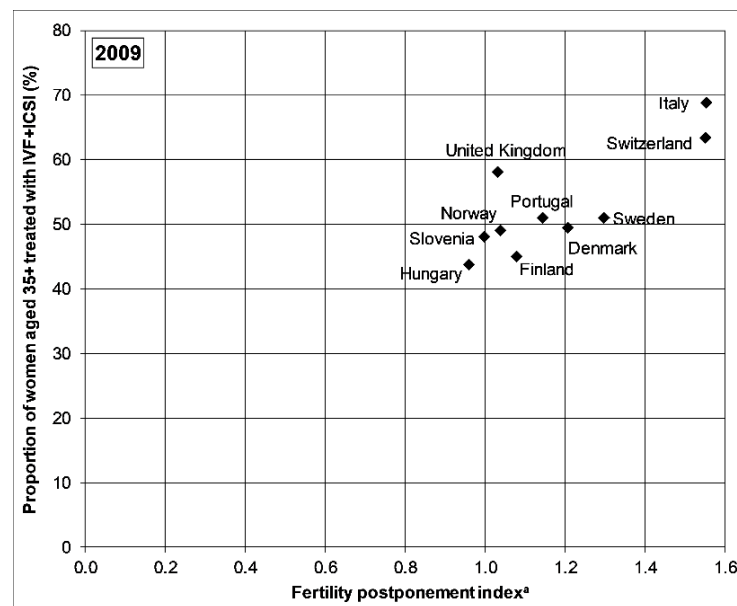
- Metody, kdy dochází k oplodnění vajíčka spermií mimo tělo ženy
- Pomáhá neplodným párům realizovat přání mít děti
- **Může zmírnit ztráty v počtu narozených v důsledku odkladu plodnosti do vyššího věku ?**

% dětí narozených po ART v ČR v evropském kontextu

Poptávka po ART roste s věkem žen

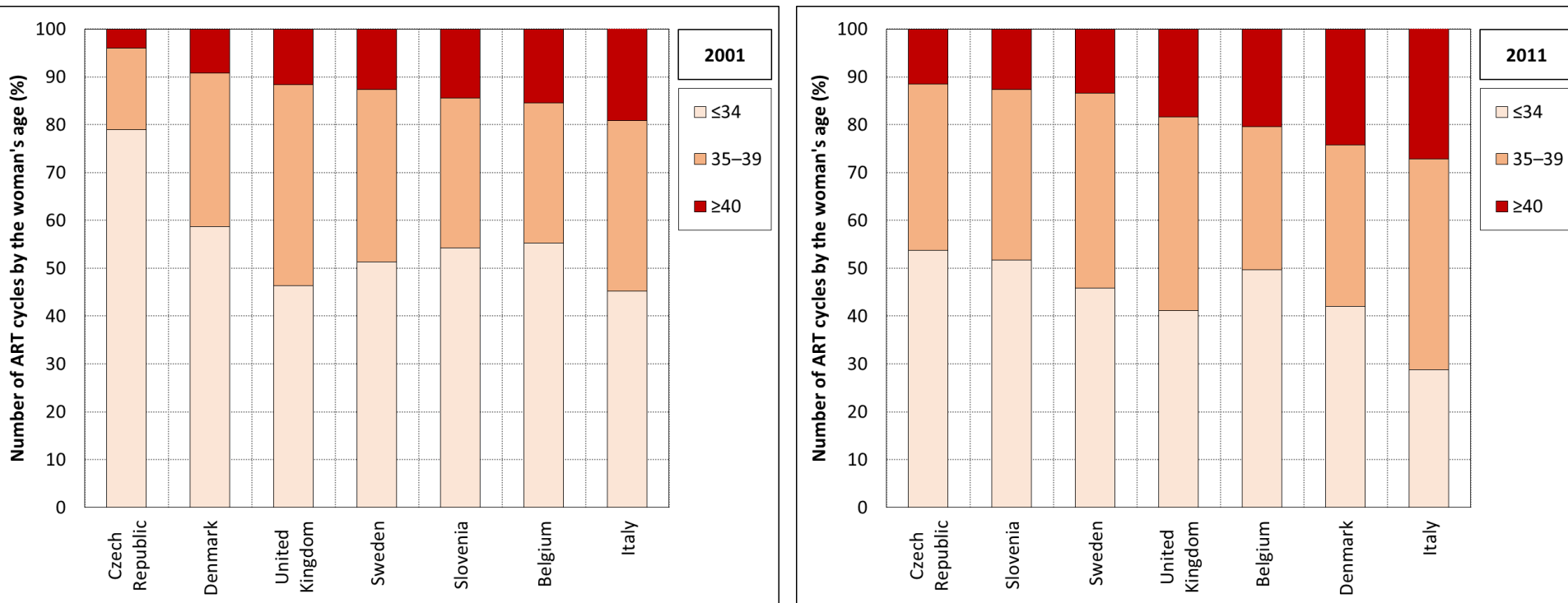

KOCOURKOVÁ, J., BURCIN, B. and KUČERA, T. 2014. Demographic relevancy of increased use of assisted reproduction in European countries. *Reproductive Health*, 11, 37.

Růst využívání ART ve vyšším věku žen

– přesto v ČR nejnižší podíl starších žen

Věková struktura žen, které využily IVF, vybrané evropské státy, 2001 a 2011

Pachlová T., Burcin B., Kocourková J. 2016. The impact of assisted reproduction on fertility trends in the Czech Republic. European population conference, 31 August – 3 September 2016, Mainz

Asistovaná reprodukce – dostupnost a legislativa

- První klinika byla v Česku založená v roce 1995 (nyní 43 klinik).
- 1997 – zákon o hrazení nákladů ART v rámci zdravotního pojištění: **max 3 cykly do věku 39 let**, není věkový limit pro dostupnost
- 2012 – **navýšení na 4 cykly** za předpokladu, že v prvních 2 cyklech je zavedeno pouze 1 embryo, nově věkový limit dostupnosti **50 let**
- Nesrovnalost v uznání věkového limitu pro úhradu nákladů (**přesný věk 39 let nebo 39 let +365dní**) – návrh na sjednocení do věku 40 let ale neprošel

Žena žádající o ART **musí mít souhlas partnera**

Zdravotní pojišťovny ale **nehradí všechny náklady.**

Jeden cyklus stojí v průměru 2500 EUR a obvykle **1/3 nákladů je hrazena pacientkou** (léky, některé metody)

Motivace výzkumu – existence společenského zájmu

- **Odborná komise pro rodinnou politiku MPSV 2015-2017**
    - původní návrh na zvýšení dostupnosti ART obsahoval:
      - Zvýšení věkové hranice, do které se na finanční úhradě cyklů asistované reprodukce podílejí zdravotní pojišťovny, **z 38 na 43 let** (včetně).
      - Navýšení počtu hrazených cyklů IVF ze zdravotního pojištění na **čtyři hrazené cykly**, a to tak, aby byly umožněny čtyři pokusy směrem k dítěti.
      - **Úhrada veškerých léčivých přípravků** ze zdravotního pojištění při podstoupení IVF za splnění podmínek věku ženy a počtu hrazených cyklů.
      - Umožnění asistované reprodukce ženám **bez souhlasu partnera**.
  - **Koncepce rodinné politiky 2017 – navržená opatření ve finálním dokumentu**
  - <https://www.mpsv.cz/strategicke-dokumenty-v-oblasti-podpory-rodiny>
    - č. 34 Zavedení osvětové kampaně na podporu prevence neplodnosti
    - č. 35 Vytvoření meziresortní pracovní skupiny, která se bude zabývat problematikou asistované reprodukce
  - **Fórum Rodinné politiky, MPSV, 31.8.-1.9.2017**
  - <http://forumrodina.mpsv.cz/2017/index.html>
    - Workshop č. 18 „Reprodukční stárnutí a dostupnost asistované reprodukce“
- Měla by se podpora asistované reprodukce stát součástí systému podpory rodin v rámci nově koncipované rodinné politiky? **Neboli, lze zvýšení dostupnosti asistované reprodukce považovat za nový nástroj populační politiky v kontextu probíhajících demografických změn, tj. snižování reprodukčního potenciálu populace České republiky?**

Centrum pro studium plodnosti

- **Dosavadní výsledky výzkumu prezentovány na zahraničních konferencích:**
  - **14th ESA Conference**, Manchester 20th-23rd August 2019: Childbearing postponement and increasing use of assisted reproduction (Kocourková, Burcin, Šťastná)
  - **Making families through ART: Causes, experiences, and consequences in international context**, Wiesbaden 11th – 12th September 2019: The impact of assisted reproduction on fertility trends (Kocourková, Burcin, Šťastná)
- **Řešeno v rámci projektů:**
  - GAČR č. 18-08013S: Posun rodičovství do vyššího věku: individuální perspektivy versus společenské náklady
  - GAČR č. 21-08013S: Demografické souvislosti asistované reprodukce v Česku
- **Cíle a aktuální výzkumné otázky:**
  - Zhodnocení demografického významu využívání ART (A. Šťastná)
    - *Jak ovlivňuje využívání ART úroveň plodnosti?*
    - *Jak přispívá využívání ART k formování modelu pozdní plodnosti?*
  - Zhodnocení potenciálu ART pro budoucí vývoj plodnosti (B. Burcin)
  - Zhodnocení důsledků ART z pohledu zdravotní péče a nákladů na zdravotní péči (L. Šídlo)
- **Další souvislosti využívání ART – řešeno v rámci bakalářských prací:**
  - Jak se odráží reprodukční stárnutí v porodnické praxi (E. Waldaufová)
  - Zvyšují se náklady na hospitalizaci matek a novorozenců ? (T. Havelková)
  - Proč je Česko atraktivním cílem „reprodukční turistiky“? (A. Volejníková)

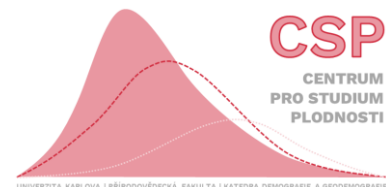
Děkuji za pozornost

Jiřina Kocourková

jirina.kocourkova@natur.cuni.cz

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Demografická analýza vlivu využívání ART na plodnost v České republice

Anna Šťastná

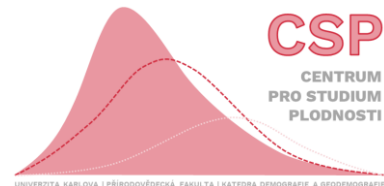
Katedra demografie a geodemografie
Centrum pro studium plodnosti

50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Demografie a ART

- Význam demografického přístupu k ART narůstá v kontextu reprodukčního stárnutí doprovázejícího nízkou úroveň plodnosti ve vyspělých zemích. Demografická analýza tohoto jevu doposud spíše výjimečná, v ČR žádná – primárně z důvodu nedostupnosti vhodných dat
- Identifikovat širší demografické souvislosti rozšiřujícího se využívání metod asistované reprodukce (ART).
- Cíl:
  - zhodnotit význam využívání ART pro nedávné a budoucí trendy plodnosti v Česku (z hlediska časování i úrovně).
  - identifikace socio-demografických charakteristik rodiček, které podstoupily léčbu ART
  - zhodnotit souvislosti mezi využíváním ART a zdravotními dopady, které jsou relevantní z demografického hlediska (např. porodní hmotností, gestační stáří, vícečetné porody).
  - *Aktuálně řešený projekt GAČR č. 21-31691S: Demografické souvislosti asistované reprodukce v Česku*

Datové zdroje

- 3 výchozí datové zdroje pro období 2013-2018:
  - Hlášení o narození – ČSÚ
  - Národního registru reprodukčního zdraví – modul rodičky – ÚZIS
  - Národního registru reprodukčního zdraví – modul asistované reprodukce - ÚZIS

Vývoj počtu živě narozených dětí, Česko, 2013–2018

Rok	Celkem	Bez ART	ART	ART (%)
2013	106 751	103 147	3 604	3,4
2014	109 859	105 828	4 032	3,7
2015	110 764	106 857	3 907	3,5
2016	112 663	108 628	4 035	3,6
2017	114 405	110 128	4 277	3,7
2018	114 036	109 727	4 309	3,8

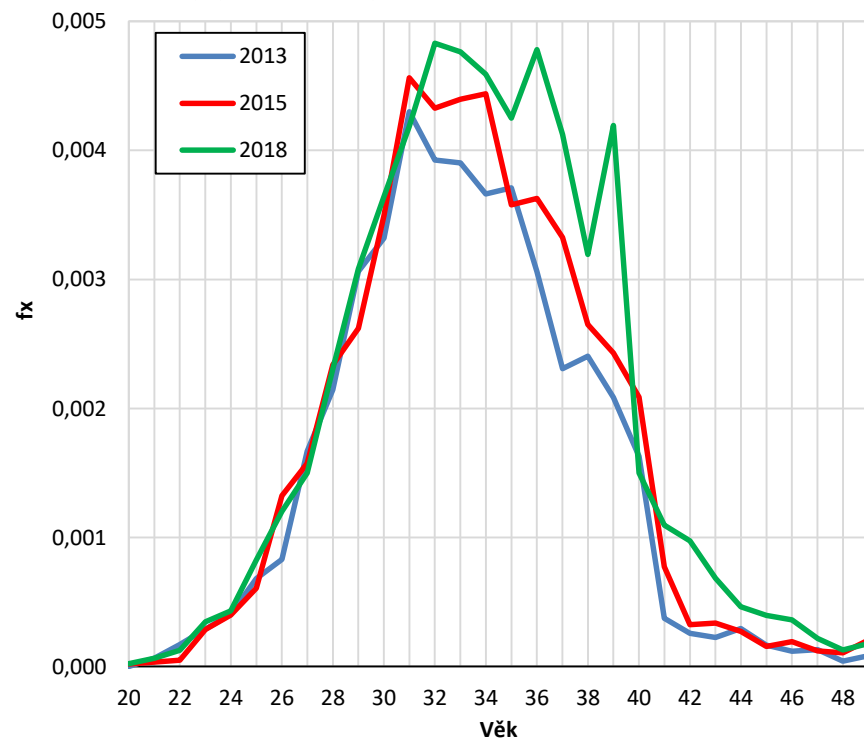
Rozložení plodnosti dle věku a úhrnná plodnost

Vývoj úhrnné plodnosti, Česko, 2013–2018

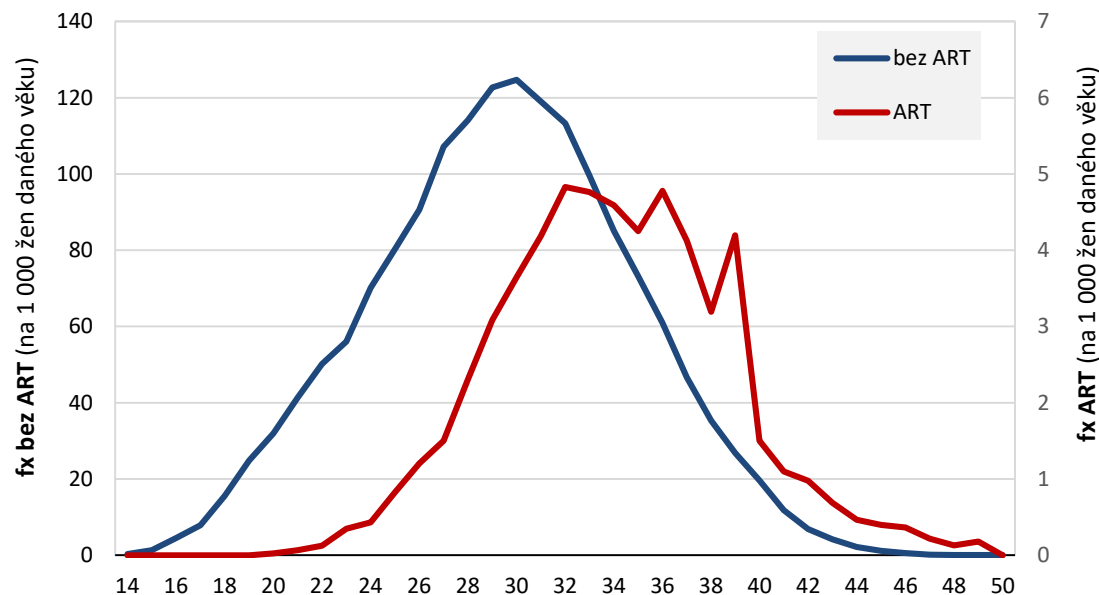
Rok	Celkem	TFR bez ART	TFR ART	Podíl ART na celkové TFR (%)
2013	1,456	1,411	0,045	3,1
2014	1,528	1,476	0,052	3,4
2015	1,570	1,519	0,051	3,2
2016	1,630	1,577	0,053	3,3
2017	1,687	1,629	0,057	3,4
2018	1,708	1,650	0,058	3,4

Míry plodnosti po ART, Česko, 2013, 2015, 2018

ART a časování plodnosti

Míry plodnosti podle věku, Česko, 2018

Rok	Celkem	Bez ART	ART	Rozdíl
2013	29,86	29,74	33,67	3,93
2014	29,94	29,80	33,86	4,05
2015	29,99	29,86	34,04	4,18
2016	29,99	29,84	34,29	4,45
2017	30,02	29,87	34,41	4,54
2018	30,11	29,95	34,54	4,58

Vývoj průměrného věku matky při narození dítěte, Česko, 2013–2018

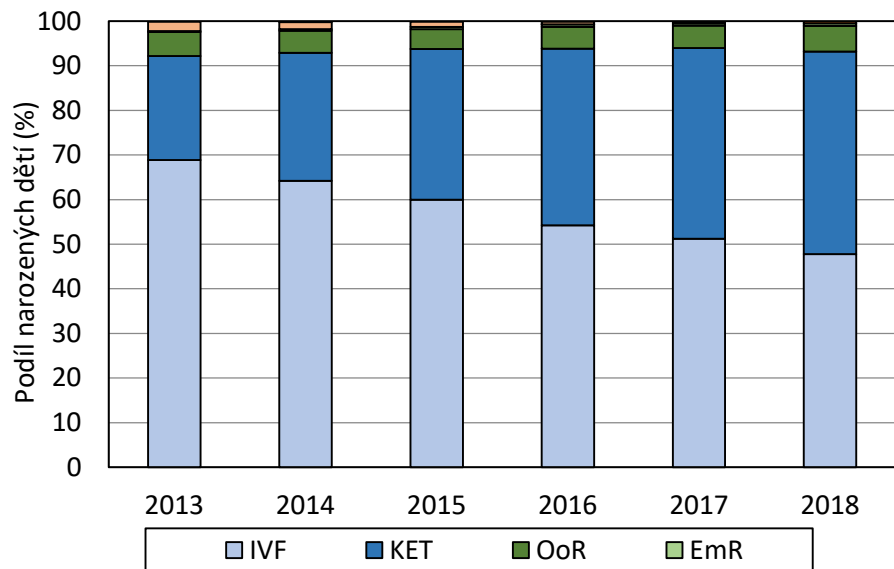
nárůst 2013 – 2018:

bez ART = 0,21 roku

ART = 0,87 roku

Druh ART a vliv na časování plodnosti

IVF - in vitro fertilisation (mimotělní oplození, oplození IVF nebo ICSI)

KET - kryo embryo transfer (přenos zmražených embryí)

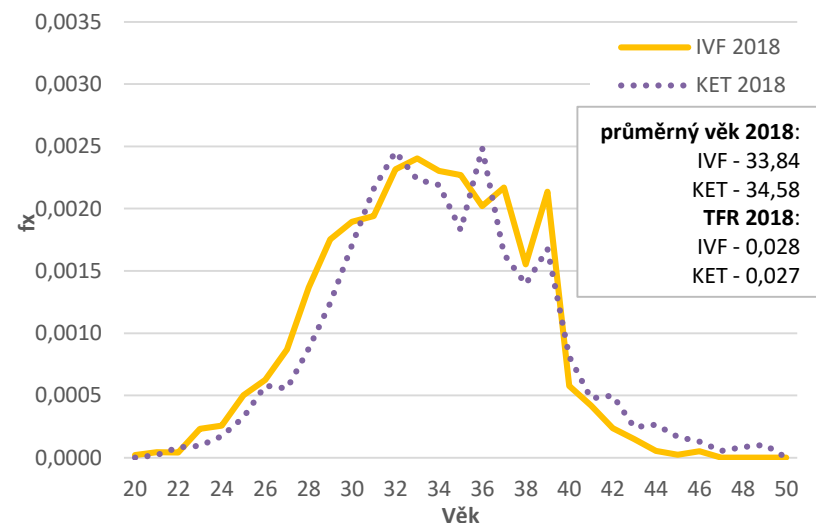
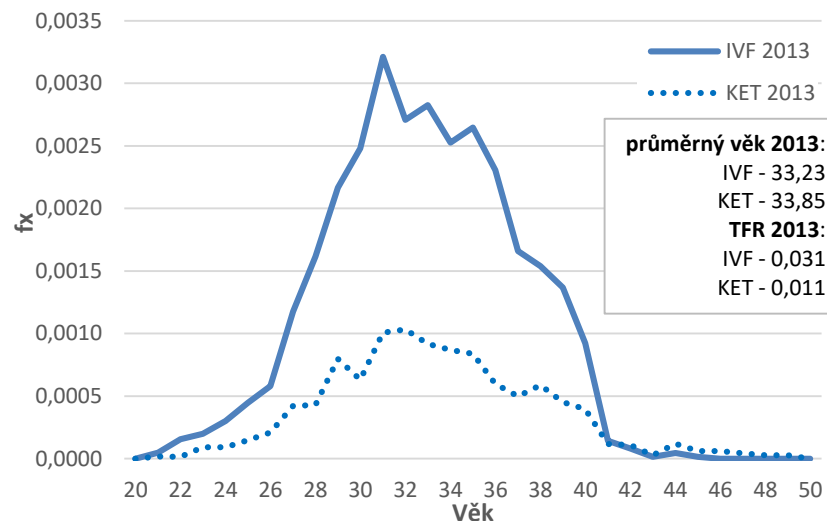
OoR - oocyte receipt (přijetí darovaných oocytů)

EmR - embryo receipt (přijetí darovaných embryí)

Nárůst průměrného věku matky při narození dítěte mezi r. 2013 a 2018:

IVF = 0,61 roku

KET = 0,73 roku

Shrnutí

- Nárůst počtu dětí, které se rodí pravděpodobně po aplikaci metod ART
- Představuje zhruba 3,5 % ze současné úhrnné plodnosti
- Přispívá k nárůstu věku českých žen při narození dítěte:
  - koncentrována do výrazně vyššího věku (rozdíl průměrného věku 4,5 let)
  - rodičky po ART „stárnou“ rychleji
- Z hlediska věku (i úrovně) podstatný dynamický vývoj v závislosti na aplikované metodě ART

Další demografický výzkum:

- budoucí vývoj plodnosti a její struktury
- podrobná diferenční analýza a analýza strukturálních odlišností (matek i jejich dětí)
- příspěvek k diskusi o zdravotních aspektech reprodukčního stárnutí z demografického hlediska

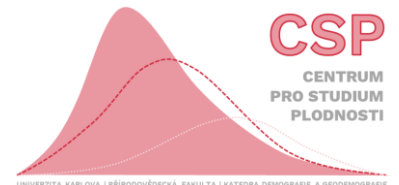
Děkuji za pozornost

Anna Šťastná

anna.stastna@natur.cuni.cz

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Demografické perspektivy využívání ART v České republice

Boris Burcin

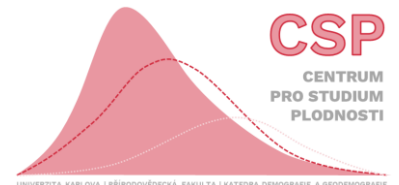
Katedra demografie a geodemografie
Centrum pro studium plodnosti

50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

CÍL PREZENTACE

- Kvantifikovat prostřednictvím modelových výpočtů možný příspěvek metod asistované reprodukce (ART) k budoucímu vývoji (do roku 2035) počtu živě narozených v České republice

POSTUP ŘEŠENÍ

- **Analýza disponibilních údajů** (období 2013–2018) týkajících se intenzity a struktury plodnosti po ART a jejich podílu na celkové plodnosti (viz předcházející prezentace)
- Analýza, formulace hypotéz a **prognóza vývoje obyvatelstva České republiky** na nejbližších cca 15 let (3 varianty: střední, nízká a vysoká)
- **Stanovení modelových projekčních scénářů** vztahu mezi intenzitou a strukturou plodnosti po ART a celkovou plodností (celkem 4 varianty)
- **Provedení projekčních výpočtů a prezentace jejich výsledků**

PROGNÓZA VÝVOJE OBYVATELSTVA DO ROKU 2035

- V důsledku především koronavirové pandemie extrémně vysoká neurčitost budoucích trajektorií hodnot procesů (plodnost, úmrtnost, imigrace a emigrace) vstupujících do výpočtu souhrnné populační prognózy
- **Aktuální a očekávané charakteristiky demografické reprodukce, Česká republika**

Rok	Plodnost (úhrnná míra plodnosti)			Úmrtnost (naděje dožití při narození)						Migrace (migrační přírůstek; v tis.)		
				muži			ženy					
	nízká	střední	vysoká	nízká	střední	vysoká	nízká	střední	vysoká	nízká	střední	vysoká
2019	1,71			76,31			82,08			44,1		
2020	1,71			75,26			81,32			26,9		
2025	1,58	1,65	1,71	75,62	76,19	76,62	81,80	82,36	82,70	22,1	32,4	46,7
2030	1,50	1,62	1,74	76,68	77,55	78,22	82,68	83,48	84,01	21,4	31,6	46,2
2035	1,44	1,59	1,77	77,41	78,55	79,39	83,18	84,25	84,94	21,0	31,2	45,9

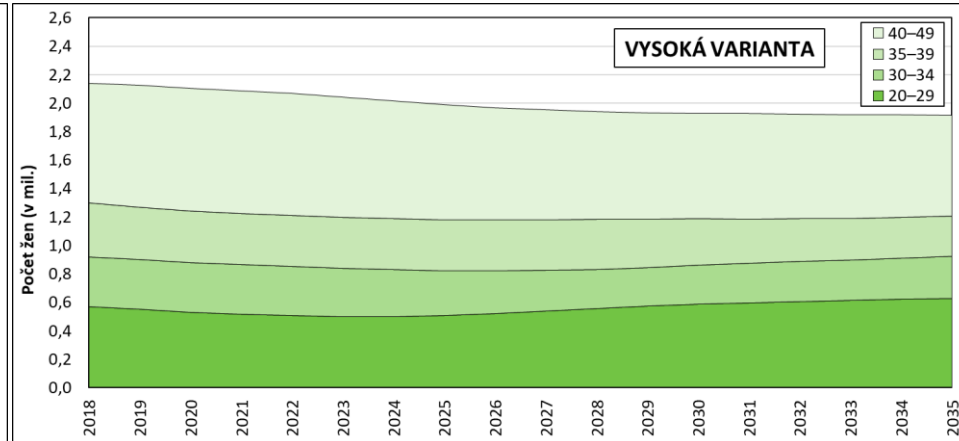
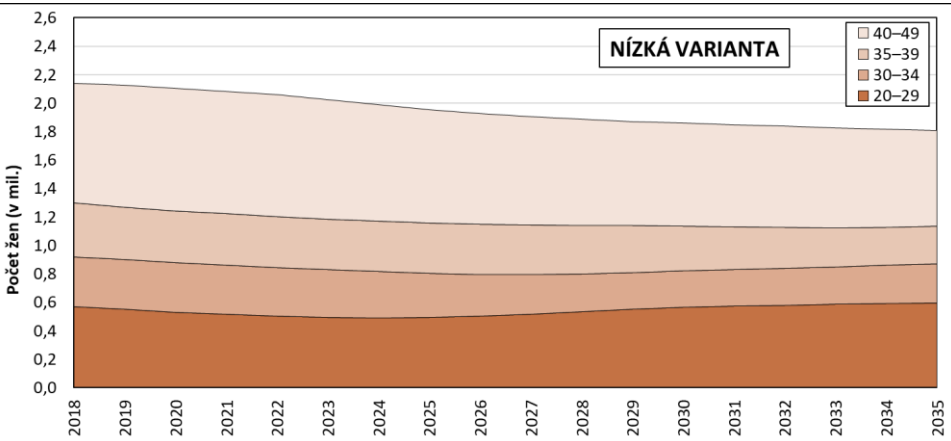
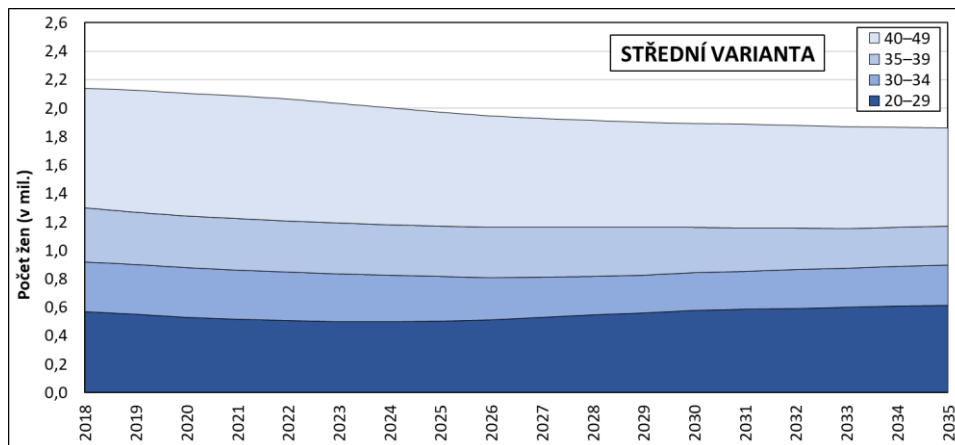
MODELOVÉ SCÉNÁŘE

- Modely možného budoucího vývoje živě narozených po ART byly založeny na kombinaci čtyř variant možného vývoje plodnosti (1. fixace věkově specifických měr plodnosti na úrovni roku 2018 a 2. střední, 3. nízké a 4. vysoké varianty plodnosti z představené prognózy) a tří variant odhadu budoucího podílu plodnosti z ART na celkové plodnosti podle věku. **Celkem jsme tedy pracovali se čtyřmi variantami odhadu budoucího vývoje živě narozených po ART.**
- **První varianta (V1)** pracuje s konstantní úrovní celkové plodnosti (věkově specifické míry plodnosti žen zůstanou na úrovni roku 2018) i podílu plodnosti po ART na celkové plodnosti (tento podíl zůstane po celou dobu na úrovni roku 2018). Tato varianta tedy primárně ukazuje, jaký vliv na počty ART živě narozených (obecně však také na využívání ART) by měla měnící se věková struktura žen v reprodukčním věku, a to při neměnném vývoji úrovně celkové plodnosti i využívání a úspěšnosti ART. **V1 demonstruje reprodukční potenciál zakotvený ve věkové skladbě a početnosti žen v jednotlivých generacích.**

(MEZI)VÝSLEDKY PROJEKČNÍCH VÝPOČTŮ

Očekávaný vývoj reprodukčního potenciálu žen do roku 2035

MODELOVÉ SCÉNÁŘE

- Další tři modelové scénáře (**varianty V2–V4**) pracují již se třemi variantami (střední, nízkou a vysokou) prognózy vývoje celkové plodnosti v ČR pro období 2019–2035, nikoli tedy se její úrovní zafixovanou na hodnoty roku 2018. Tento očekávaný vývoj celkové plodnosti je kombinován se třemi možnými scénáři vývoje využívání a úspěšnosti ART:
- **Varianta V2** předpokládá, že podíl plodnosti po ART podle věku na celkové plodnosti podle věku zůstane stejný na úrovni roku 2018. **Budoucí vývoj počtu narozených po ART je v této variantě tedy ovlivňován primárně očekávaným vývojem celkové plodnosti a také měnící se věkovou strukturou žen v reprodukčním věku.**
- **Varianta V3** uvažuje rovnoměrně se zvyšující podíl ART na celkové plodnosti až na 1,5násobnou úroveň roku 2018 v roce 2035. **V tomto případě bylo bráno do úvahy očekávané zvýšení dostupnosti metod ART (včetně zvyšování úspěšnosti léčby pomocí ART) a rostoucí neplodnost v důsledku pokračujícího trendu růstu průměrného věku ženy při narození dítěte.**

Modelové scénáře

- **Varianta V4 nastavuje horní uvažované meze růstu podílu ART – až na dvojnásobnou úroveň vzhledem k referenčnímu období roku 2018 – za předpokladu vysoké dostupnosti metod ART v důsledku intenzivního technologického rozvoje a významně rostoucí neplodnosti.**

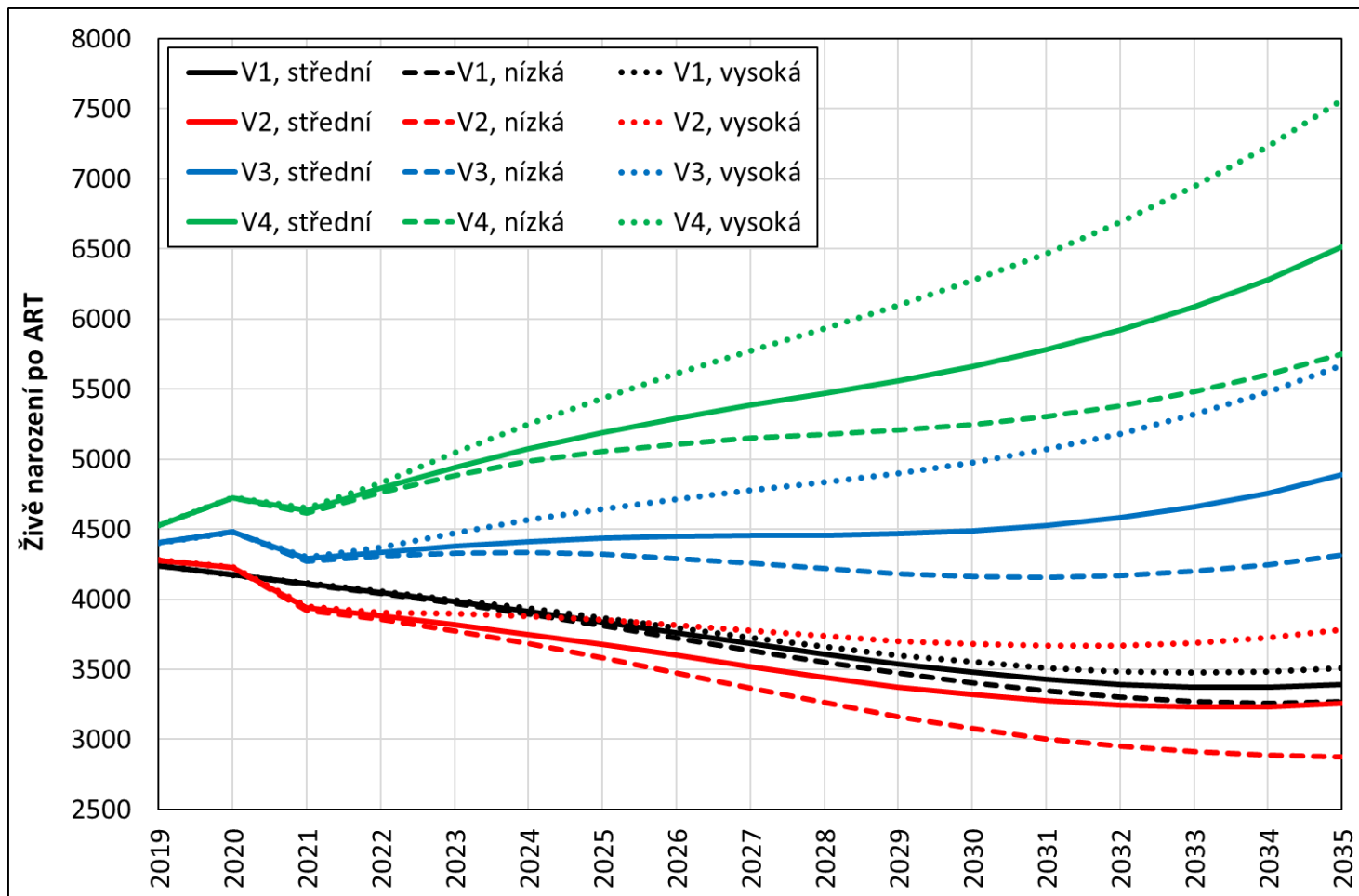
MODELOVÉ SCÉNÁŘE – SHRNUÍ

- Shrňeme-li uvažované varianty možného vývoje příspěvku ART k budoucímu vývoji porodnosti v České republice, prezentují následující výstupy tyto **4 základní varianty**:
  - **V1**: konstantní podíl vyrovnaných hodnot měř plodnosti po ART z roku 2018 + fixované hodnoty měř plodnosti ze stejného roku
  - **V2**: konstantní podíl vyrovnaných a upravených hodnot měř plodnosti po ART z roku 2018 + tři varianty (střední, vysoká a nízká) prognózy plodnosti
  - **V3**: rostoucí podíl vyrovnaných a upravených hodnot měř plodnosti po ART (do roku 2035 růst o 50 % vzhledem k roku 2018) + tři varianty (střední, vysoká a nízká) prognózy plodnosti
  - **V4**: rostoucí podíl vyrovnaných a upravených hodnot měř plodnosti z ART (v roce 2035 dvojnásobek referenčního období roku 2018) + tři varianty (střední, vysoká a nízká) prognózy plodnosti

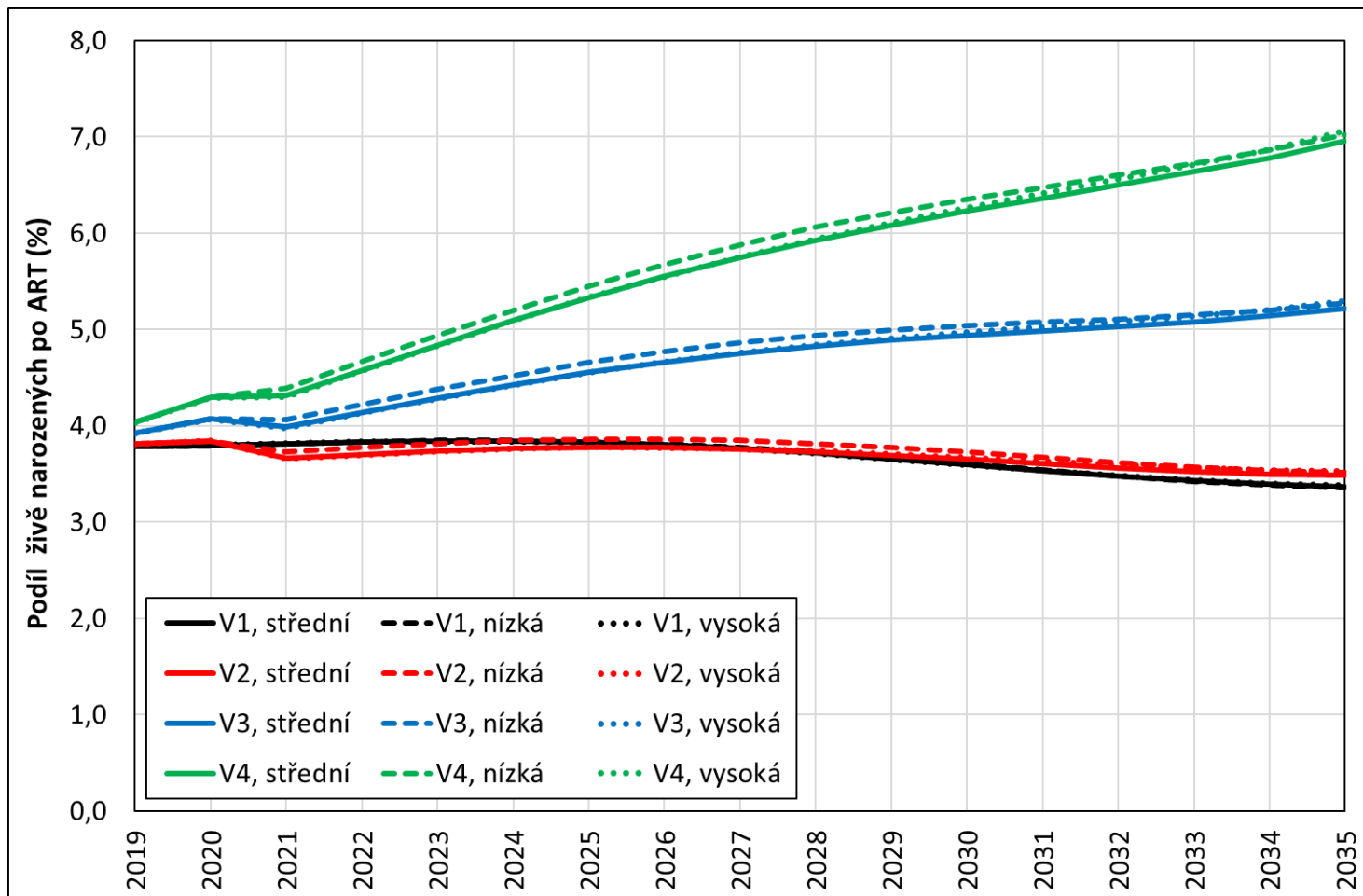
VÝSLEDKY PROJEKČNÍCH VÝPOČTŮ

Očekávaný vývoj počtu živě narozených po ART, varianty V1–V4

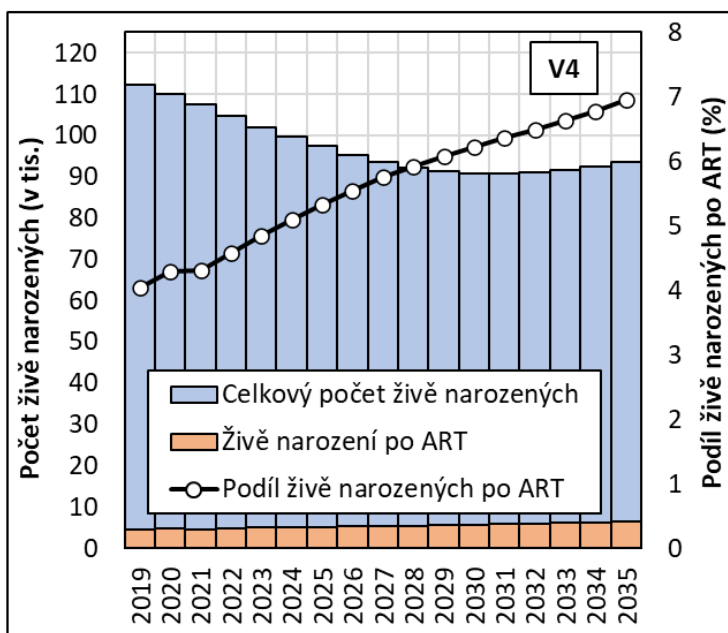
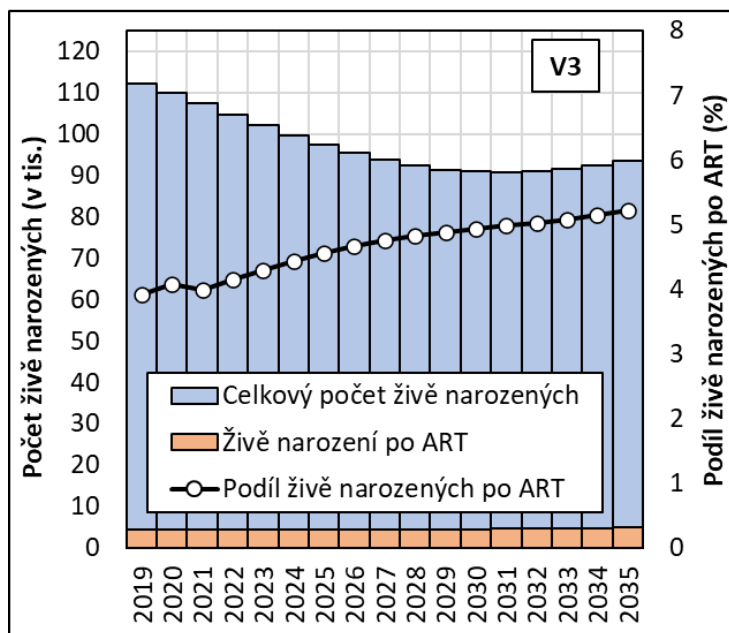
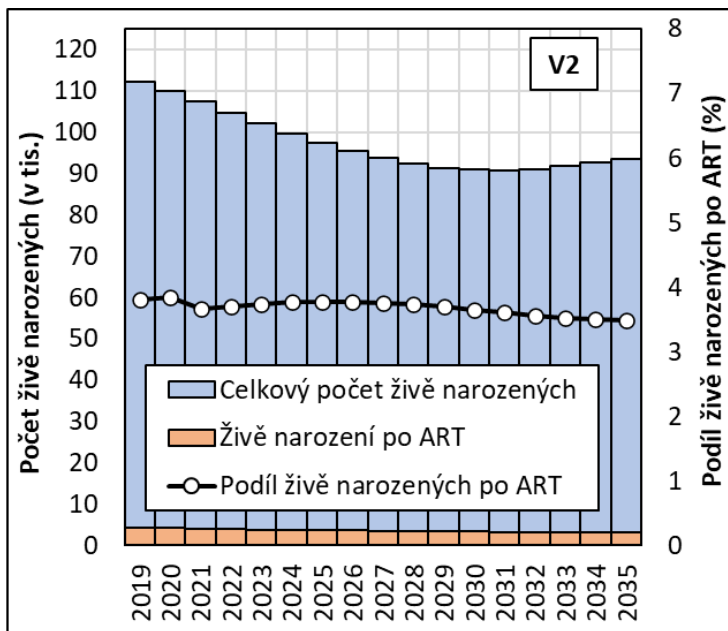
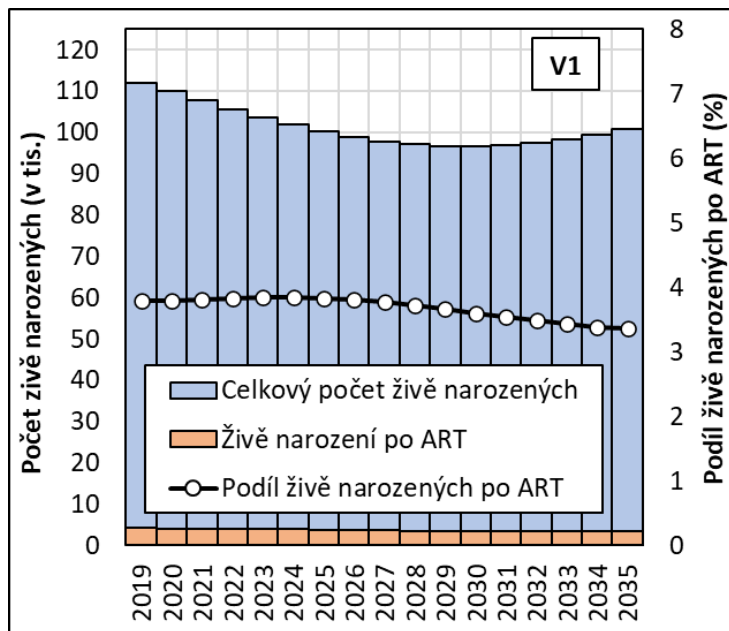

VÝSLEDKY PROJEKČNÍCH VÝPOČTŮ

Očekávaný vývoj podílu živě narozených po ART (%), varianty V1–V4

SOUHRNNÝ PŘEHLED VÝSLEDKŮ PROJEKČNÍCH VÝPOČTŮ

SHRNUTÍ

- **ART se v České republice stává důležitým činitelem**, který ovlivňuje různé aspekty porodnosti. **Do budoucna lze očekávat růst jejího významu.**
- V našich projekčních výpočtech jsme představili čtyři možné scénáře budoucího vývoje. U prvních dvou variant očekáváme do roku 2035 pokles podílu dětí živě narozených po ART – z hodnoty 3,8 % na úroveň 3,4 a 3,5 %, u dalších dvou variant naopak růst tohoto podílu na hodnotu 5,2 % (Varianta V3), resp. na 7,0 % u poslední varianty. **Větší potenciál ART je limitován reprodukčním potenciálem žen ve věku, ve kterém se ART nejčastěji provádí.**
- Na budoucí trendy využívání ART bude mít vliv nejen vývoj věku ženy i muže při narození dítěte a související prevalence neplodnosti v populaci, ale rovněž pokroky v reprodukční medicíně a změny legislativy. **Předložené odhady je proto nutné chápat jako nastínění trajektorií možného budoucího vývoje** v rámci komplikovaných vazeb využívání metod ART a různých aspektů porodnosti.

Máte nějaké dotazy?

Rád Vám je zodpovím.

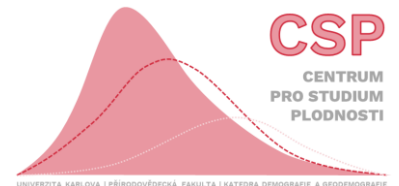
Děkuji za pozornost

Boris Burcin

boris.burcin@natur.cuni.cz

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Vliv věku matky na porodní hmotnost a na zdravotní stav novorozenců

Luděk Šídlo

Katedra demografie a geodemografie

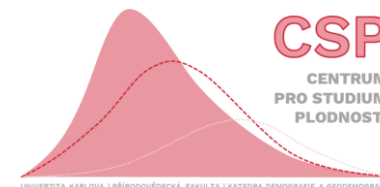
Centrum pro studium plodnosti

50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Úvod

- posun věku, kdy se ženy stávají matkami, ovlivnil mj. léčebnou praxi v porodnicích a na neonatologických pracovištích (např. zvýšení zastoupení císařských řezů apod.)
- zdravotní péče – přizpůsobuje se zvýšenému věku rodiček (především prvorodiček)
- významné rozpory v hodnocení stáří rodičky ze strany porodníků a samotných nastávajících rodičů (porodníci pojmají ženy nad 35 let jako rizikové rodičky, ony samy se cítí mladé...)
- **cíl příspěvku:** ověřit souvislost mezi věkem matky při porodu a porodní hmotností novorozenců, stejně jako zdravotním stavem novorozenců, který lze určit z průběhu hospitalizace
- příspěvek vychází z výsledků, které byly již publikovány:

Data

- anonymizovaná **individuální data za děti narozené v roce 2014 a jejich matky, které byly v roce 2014 pojištěné u VZP ČR** + vykázaná zdravotní péče dva roky před (matky) a dva roky po (matky, novorozenci) porodu
- **podrobné informace o hrazené zdravotní péči** – jak o vykázaných ambulantních výkonech, tak za hospitalizace dle jednotlivých DRG bází (tj. patientský klasifikační systém, který třídí hospitalizační případy do výsledných skupin systému, tzv. Diagnosis Related Groups (DRGs); třídění probíhá podle předem stanovených kritérií, tedy známých klasifikačních pravidel)
- primární data (55 732 dětí a 55 063 matek) bylo nutné upravit a vytřídit pro potřeby dílčích analýz → mírná redukce vstupních dat → finální datový soubor tak obsahoval údaje za **50 401 dětí**, což odpovídá **46 % živě narozených dětí v Česku v roce 2014**

Metodika

- **deskriptivní analýza** – naznačuje základní vztahy mezi sledovanými proměnnými
- **binární logistická regrese** – pro vyhodnocení proměnných, které mají vliv na přítomnost komplikací novorozence po porodu
  - model konstruován postupným přidáváním kontrolních proměnných
  - hlavní vysvětlující proměnná: **věk matky**

Vysvětlující proměnná:

Věk matky v době porodu

- dokončený věk matky v době porodu
- pro potřeby regresního modelování kategorizována do pětiletých věkových skupin: 15–19 let, 20–24 let, 25–29 let (referenční kategorie), 30–34 let, 35–39 let, 40 a více let

Metodika

Intervenující proměnné:

Porodní hmotnost

- přebírána z vykázaného DRG kódu novorozence, kategorizovaná proměnná
- do 749 gramů, 750–999, 1000–1499 gramů, 1500–1999 gramů, 2000–2499 gramů; referenční kategorie: 2500 g a více

Četnost porodu

- určena na základě výskytu počtu novorozenců se stejným ID matky
- jednočetný (referenční kategorie) nebo vícečetný porod

Pohlaví novorozence

Metodika

Intervenující proměnné:

Komplikace při hospitalizaci

- kódovány pomocí pětimístných kódů DRG skupin do tří základních kategorií – **bez komplikací, s komplikacemi a s velkými komplikacemi**
- pro potřeby regresního modelování byla tato proměnná dichotomizována do kategorií „bez komplikací“ a „s komplikacemi“

Délka hospitalizace

- stanovena v získané datové sadě o hospitalizacích celočíselnou hodnotou (length of stay = LOS), která značí počet započatých dní, ve kterých byl pojištěnec hospitalizován v rámci příslušného DRG kódu

Metodika

Intervenující proměnné:

Pravděpodobný typ početí

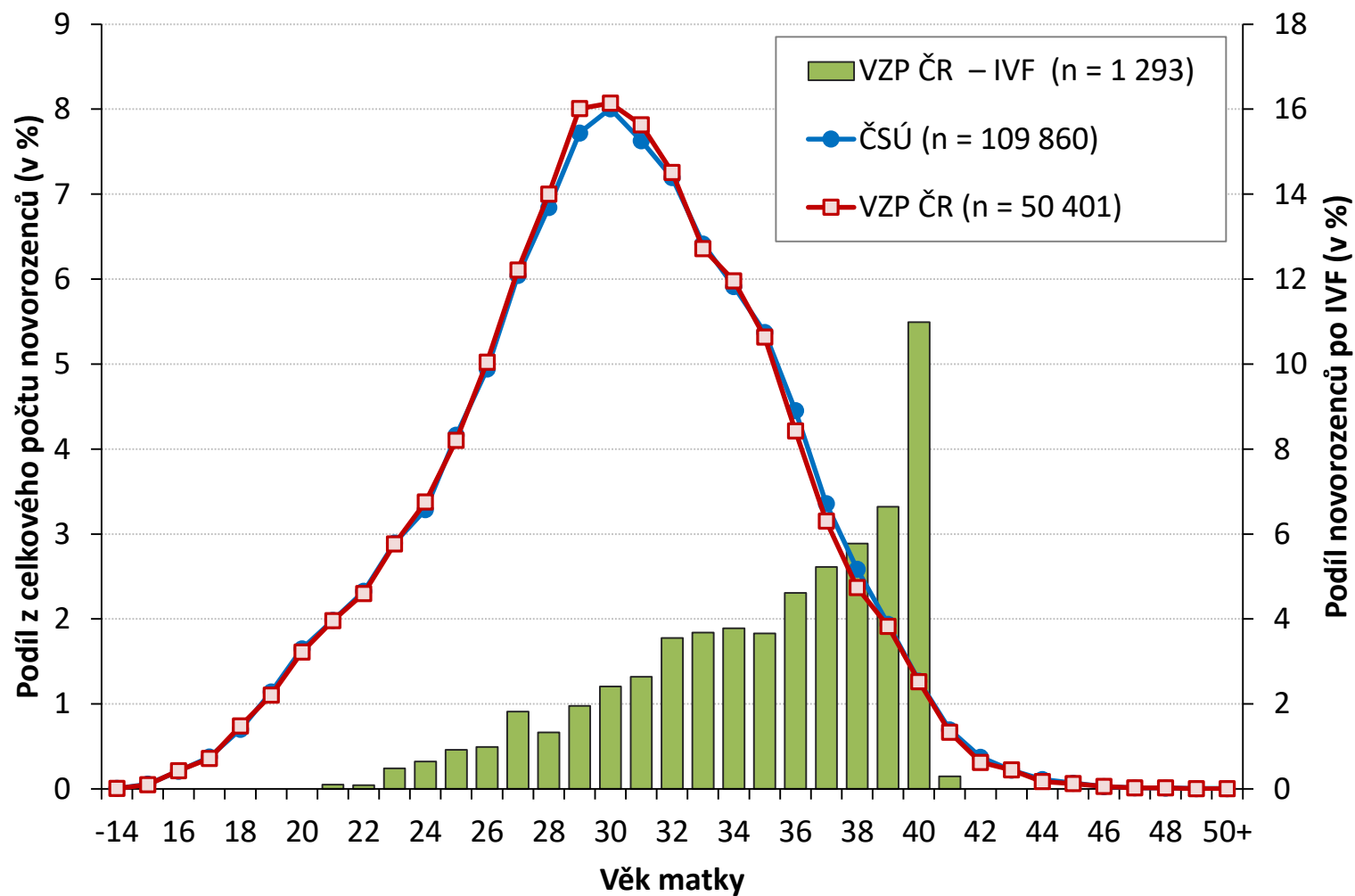
- pravděpodobně na základě **spontánního početí** (referenční proměnná) nebo pravděpodobně **po aplikaci metod IVF**
- pro stanovení předpokladu, že se dítě narodilo po IVF: porovnání vykázaní příslušného zdravotního výkonu u matky dítěte (63903 – IVF cyklus s přenosem embryí – 3x za život; nebo 63908 – kompletní IVF cyklus s transferem pouze 1 embrya) na pracovišti asistované reprodukce (odb. 613) a jeho datum s datem porodu dítěte
- nejvyšší počet narozených dětí spadá do doby 259 dní po vykázaní některého z uvažovaných kódů
- nutnost uvažovat také prodloužené těhotenství i možné nepřesnosti v souvislosti s vykazováním zdravotních výkonů → rozhodná hranice pro předpoklad, že se dítě narodilo po IVF, stanoveno období **vykázaní výkonu 280 dní před porodem**

Základní popis souboru

Počet či struktura sledovaných novorozenců	Věk matky při porodu						
	–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40+	celkem
Celkem	1 248	6 126	15 243	17 884	8 551	1 349	50 401
struktura dle porodní hmotnosti (v %)							
–749 g	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
750–999 g	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
1000–1499 g	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,9	0,6
1500–1999 g	2,6	1,7	1,5	1,6	1,5	2,6	1,6
2000–2499 g	9,0	5,6	4,6	3,9	4,2	4,8	4,5
2500+ g	87,6	91,8	93,1	93,8	93,6	91,5	93,1
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
novorozenci z jednočetných porodů	1 234	5 998	14 890	17 310	8 247	1 278	48 957
novorozenci z dvoučetných porodů	14	126	350	565	298	71	1 424
novorozenci z trojčetných porodů	..	2	3	9	6	..	20
– podíl vícčetů celkem (v %)	1,1	2,1	2,3	3,2	3,6	5,6	2,9
novorozenci počatí pravděpodobně po IVF	..	20	226	564	412	71	1 293
– podíl novorozenců po IVF (v %)	..	0,3	1,5	3,2	4,8	5,5	2,6
novorozenci s hospitalizací bez komplikací	1 024	5 070	12 460	14 389	6 805	1 023	40 771
novorozenci s hospitalizací s komplikacemi	186	860	2 282	2 863	1 364	255	7 810
novorozenci s hospitalizací s velkými komplikacemi	38	196	501	632	382	71	1 820
– podíl novorozenců s jakýmkoliv komplikacemi (v %)	17,9	17,2	18,3	19,5	20,4	24,2	19,1

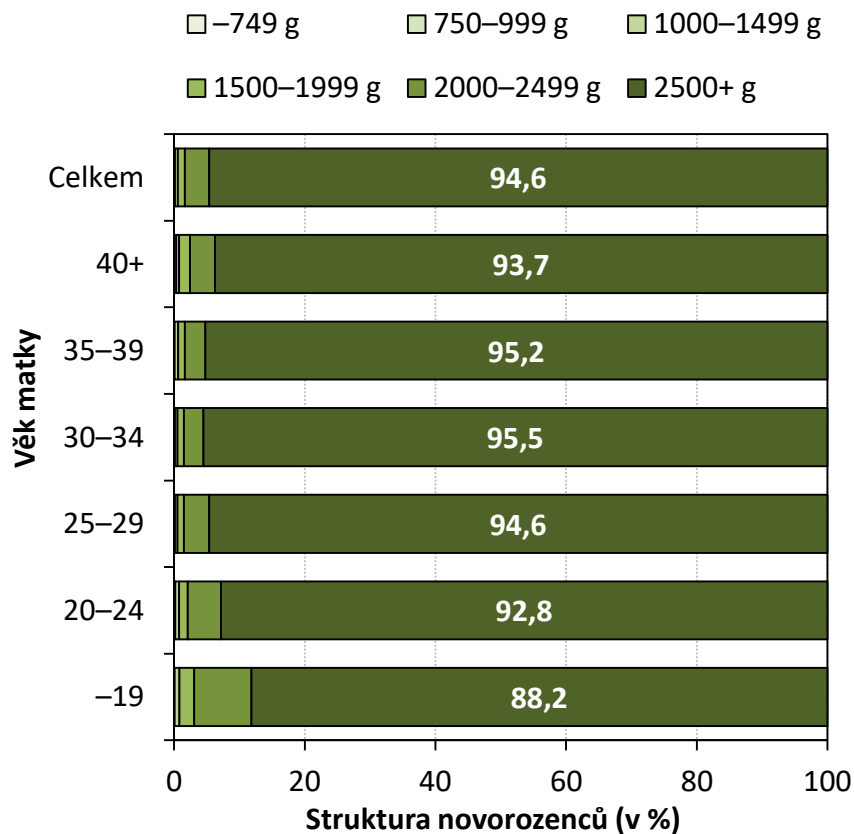
Základní popis souboru

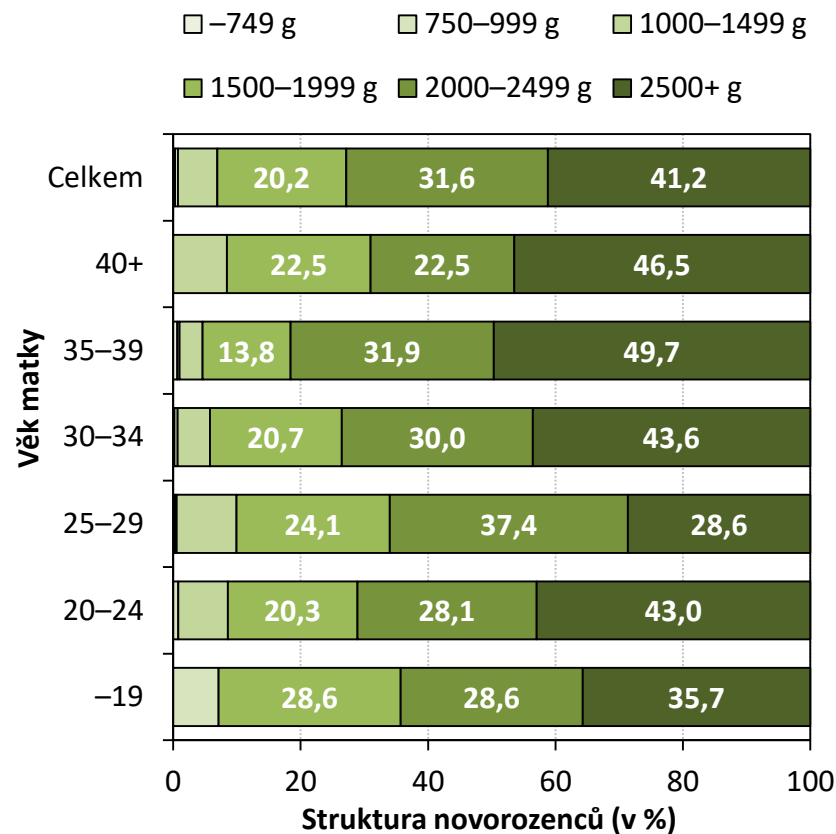
Porodní hmotnost novorozenců

Věk matky a četnost porodu

Jednočetné porody

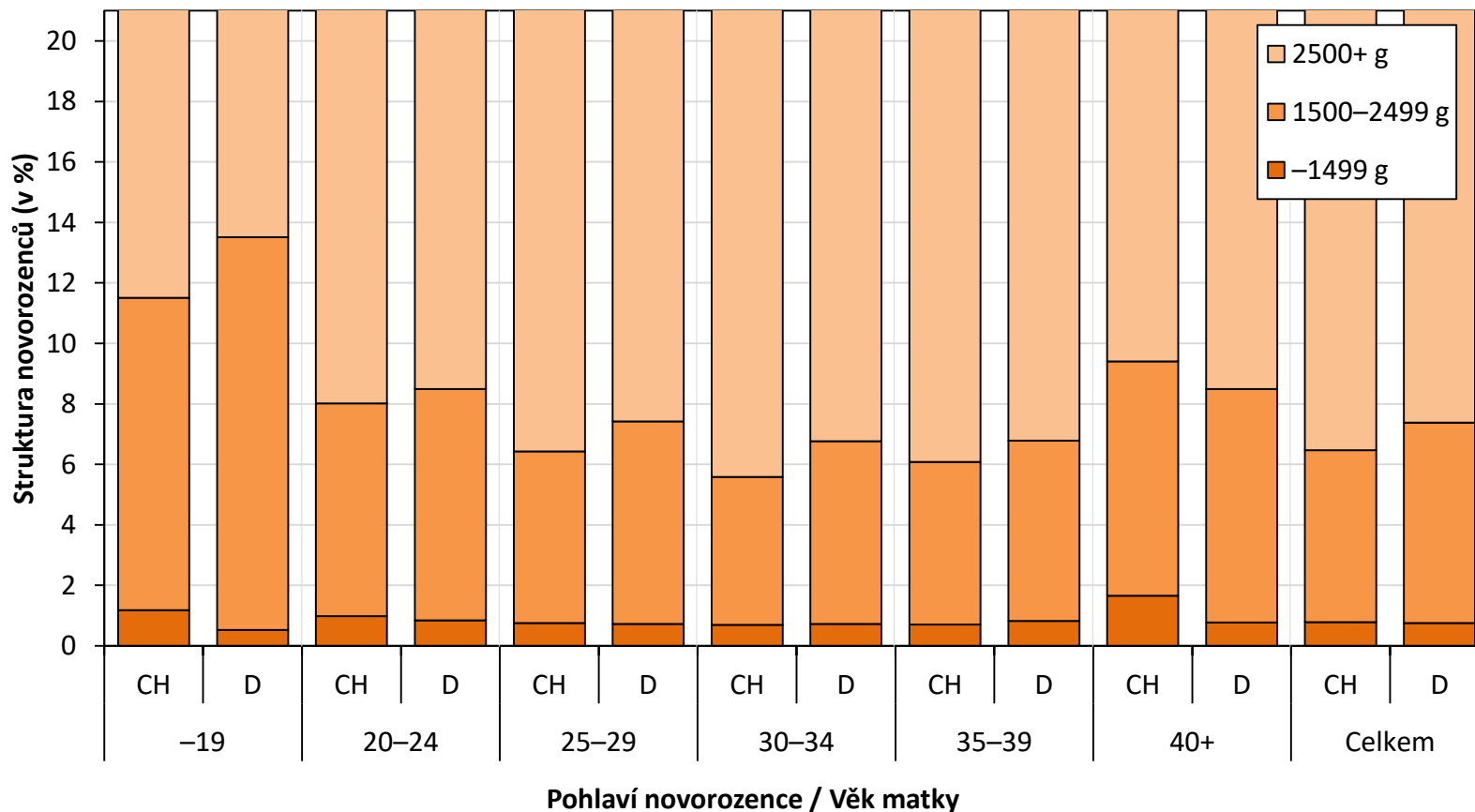

Vícečetné porody

Porodní hmotnost novorozenců

Věk matky a pohlaví dítěte

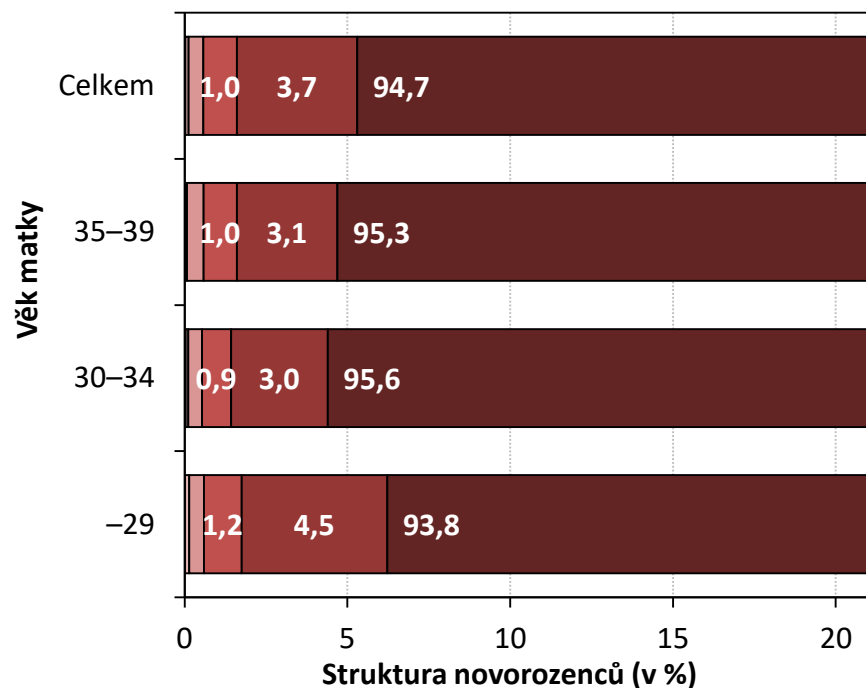

Porodní hmotnost novorozenců

Věk matky a typ početí – jednočetné porody

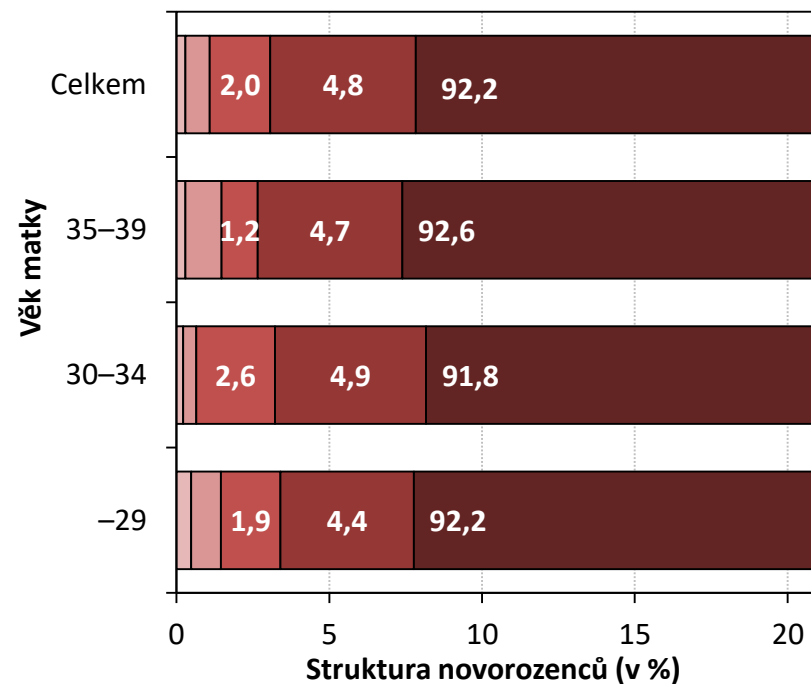
Spontánní početí (jednočetné porody)

□ -749 g   □ 750–999 g   □ 1000–1499 g
■ 1500–1999 g   ■ 2000–2499 g   ■ 2500+ g

Početí pravděpodobně po IVF (jednočetné porody)

□ -749 g   □ 750–999 g   □ 1000–1499 g
■ 1500–1999 g   ■ 2000–2499 g   ■ 2500+ g

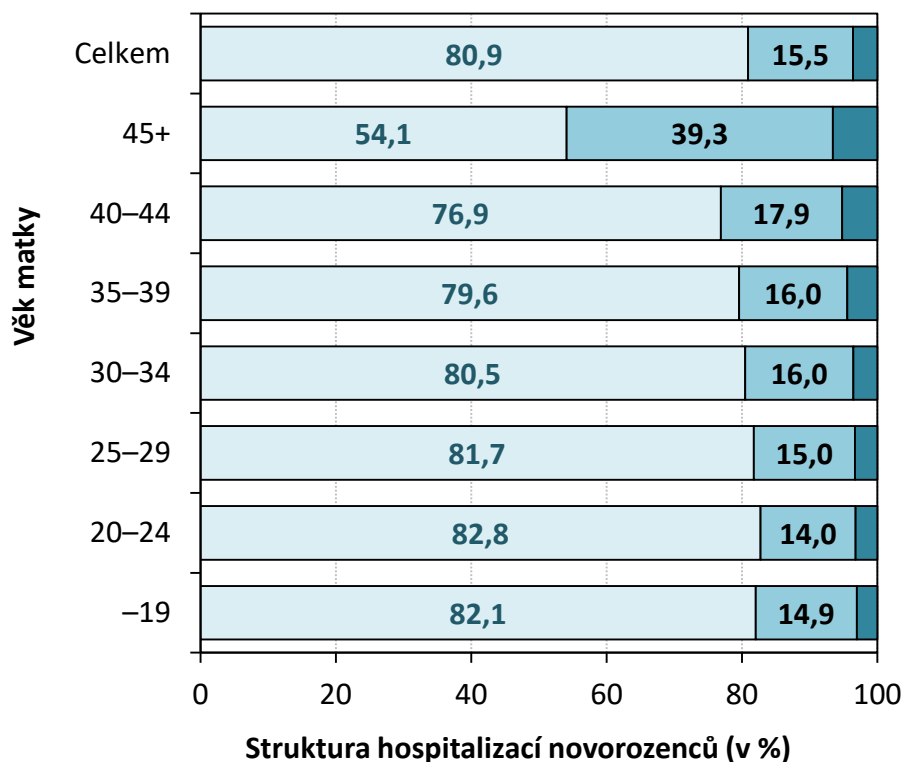

Komplikace při porodu

Věk matky a struktura hospitalizací dle míry komplikací

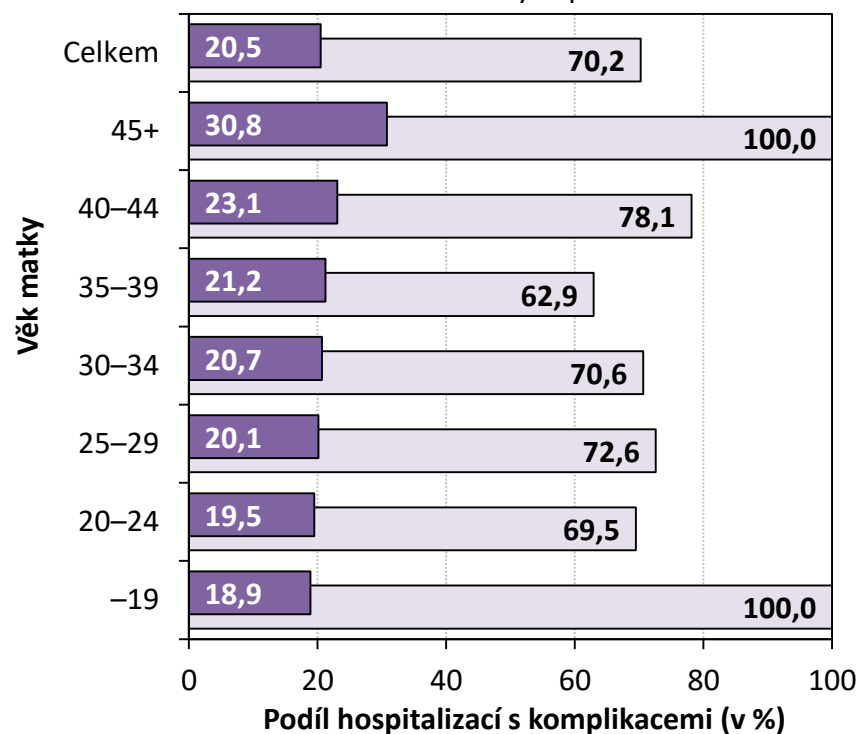
Struktura hospitalizací novorozenců dle míry komplikací při hospitalizaci

□ bez komplikací □ s komplikacemi ■ s velkými komplikacemi

Podíl hospitalizací novorozenců s komplikacemi dle četnosti porodu

■ novorozenci z jednočetných porodů □ novorozenci z vícečetných porodů

Komplikace při porodu

Poměry šancí, že se u novorozence vyskytnou komplikace při hospitalizaci po porodu

Kategorie	Exp(β)	sign.	95% interval spolehlivosti Exp(β)
MODEL 1 – všechny děti			
Věk matky při porodu			
do 19	0,84 *		0,72–0,99
20–24	0,89 **		0,82–0,97
25–29	1		
30–34	1,11 ***		1,05–1,17
35–39	1,16 ***		1,08–1,24
40+	1,35 ***		1,18–1,55
Porodní hmotnost			
–999 g	32,83 ***		16,82–64,06
1000–1499 g	44,22 ***		30,43–64,24
1500–1999 g	14,65 ***		12,41–17,31
2000–2499 g	5,19 ***		4,74–5,68
2500 g a více	1		
Vícečetný porod			
ne	1		
ano	1,36 ***		1,19–1,56
IVF			
ne	1		
ano	1,34 ***		1,17–1,53
Pohlaví novorozence			
Chlapec	1		
Dívka	0,86 ***		0,82–0,90
Konstanta	0,19 ***		
N	50 401		
Nagelkerkeho koeficient	0,114		
% úspěšně zařazených případů	82,6		

Kategorie	Exp(β)	sign.	95% interval spolehlivosti Exp(β)
MODEL 2 – děti s porodní hmotností nad 2500 g			
Věk matky při porodu			
do 19	0,91		0,76–1,09
20–24	0,91 *		0,83–0,99
25–29	1		
30–34	1,10 **		1,04–1,17
35–39	1,16 ***		1,08–1,25
40+	1,31 ***		1,13–1,52
Vícečetný porod			
ne	1		
ano	1,83 ***		1,52–2,20
IVF			
ne	1		
ano	1,34 ***		1,16–1,56
Pohlaví novorozence			
Chlapec	1		
Dívka	0,89 ***		0,85–0,94
Konstanta	0,19 ***		
N	46 918		
Nagelkerkeho koeficient	0,005		
% úspěšně zařazených případů	84		

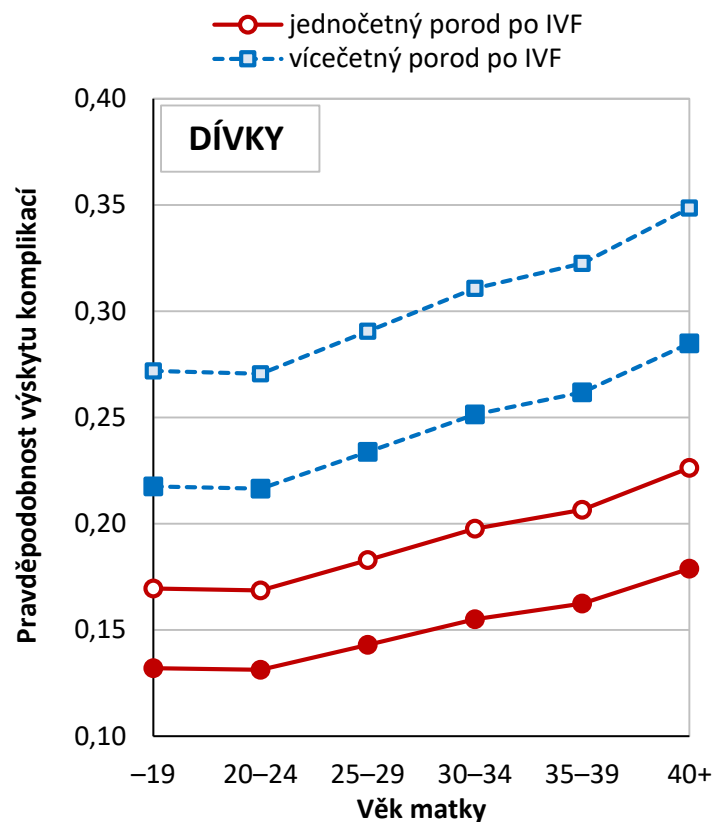
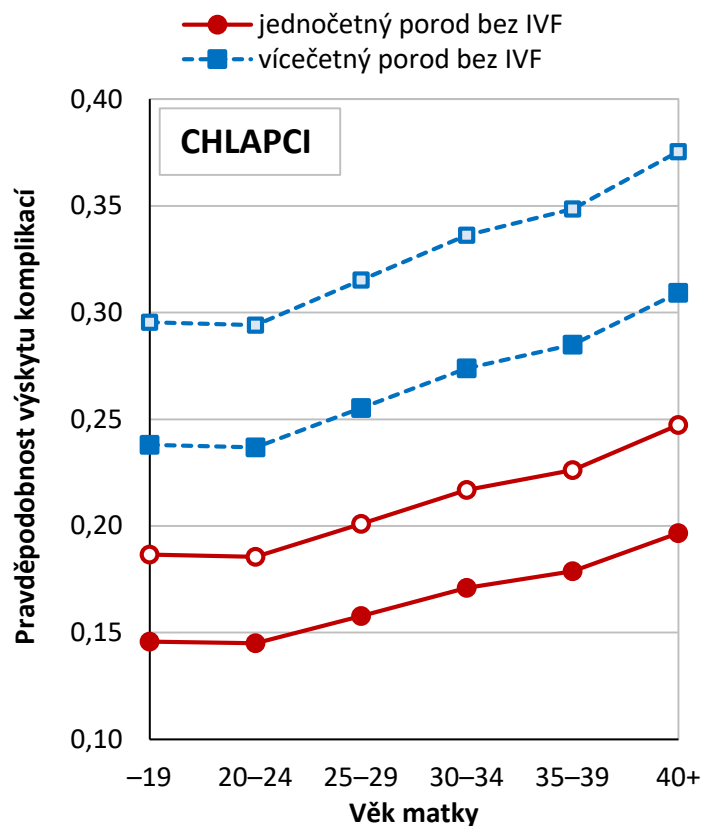
Pozn.: *p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

Závislá proměnná „Zdravotní komplikace novorozence při hospitalizaci po porodu“ – ne (0), ano (1).

Komplikace při porodu

Pravděpodobnosti výskytu komplikací v průběhu poporodní hospitalizace pro novorozence s porodní hmotností nad 2500 gramů odhadnuté na základě regresních koeficientů

Délka hospitalizace

Průměrná doba hospitalizace novorozence VZP ČR po porodu (ve dnech)

Ukazatel	Věk matky při porodu							
	–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	Celkem
Celkem	7,3	6,8	6,6	6,4	6,5	7,1	10,0	6,6
– chlapců	7,4	7,0	6,7	6,5	6,7	7,2	12,1	6,7
– dívek	7,1	6,6	6,5	6,3	6,4	6,9	8,9	6,4
– z jednočetných porodů	7,2	6,6	6,3	6,1	6,3	6,7	8,5	6,3
– z vícečetných porodů	17,1	15,9	17,6	14,5	12,6	14,9	20,3	15,0
– s hospitalizací bez komplikací	6,3	5,8	5,7	5,5	5,6	5,8	6,3	5,7
– s hospitalizací s komplikacemi	8,6	8,7	8,1	7,9	8,1	8,4	12,7	8,1
– s hospitalizací s velkými komplikacemi	28,0	23,7	20,9	19,1	17,4	20,5	24,8	20,0
– počatých přirozenou cestou	7,3	6,8	6,5	6,3	6,4	7,0	10,0	6,5
– počatých pravděpodobně po IVF	..	9,6	9,3	8,7	8,3	7,9	..	8,6
– s porodní hmotností –749 g	..	64,3	62,0	56,2	63,0	..	..	60,4
750–999 g	38,5	44,6	58,2	58,1	50,3	86,0	21,0	55,4
1000–1499 g	45,7	39,9	39,6	39,0	41,6	41,0	36,0	40,0
1500–1999 g	23,5	25,8	25,0	23,9	23,4	20,9	23,3	24,2
2000–2499 g	10,2	10,7	11,8	11,3	12,0	10,4	13,7	11,4
2500+ g	6,1	5,9	5,7	5,6	5,7	6,0	8,4	5,7

Závěr

- deskriptivní analýza struktury novorozenců **neprokázala jednoznačnou souvislost mezi růstem podílu dětí narozených s nízkou porodní hmotností a zvyšujícím se věkem matek při porodu**
- naopak **byl potvrzen negativní vliv nízkého věku matek** – věková kategorie rizikových rodiček se pravděpodobně rozšířila o věkovou kategorii 20–24 let
- po 30. roce věku matky **narůstá riziko výskytu zdravotních komplikací u novorozenců**, a to jak u novorozenců s normální, tak nízkou porodní váhou, a prodlužuje se délka jejich hospitalizace po narození
- závislost věku matky a komplikací při hospitalizaci novorozence po porodu se v důsledku projevuje také v délce trvání této hospitalizace = **zvýšené finanční nároky na zdravotní systém**

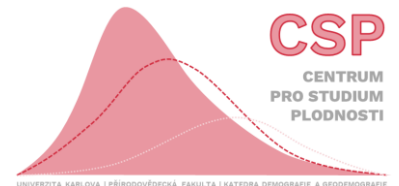
Děkuji za pozornost

Luděk Šídlo

ludek.sidlo@natur.cuni.cz

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

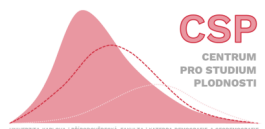

Příspěvky absolventek KDGD PřF UK, které řešily v rámci svých závěrečných prací témata zabývající se studovanou problematikou, pod vedením školitelů z CSP

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

www.natur.cuni.cz/demografie

Reprodukční stárnutí ve vztahu k výskytu porodů císařským řezem v Česku

Eva Waldaufová

Katedra demografie a geodemografie

Centrum pro studium plodnosti

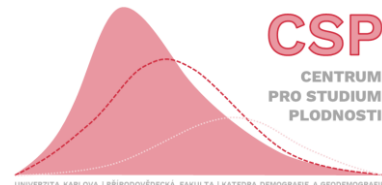
50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

WALDAUFOVÁ, Eva. [Reprodukční stárnutí a jeho odraz v porodnické praxi v Česku](#). Praha, 2020. Bakalářská práce.
Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra demografie a geodemografie. Vedoucí práce Šťastná, Anna.

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

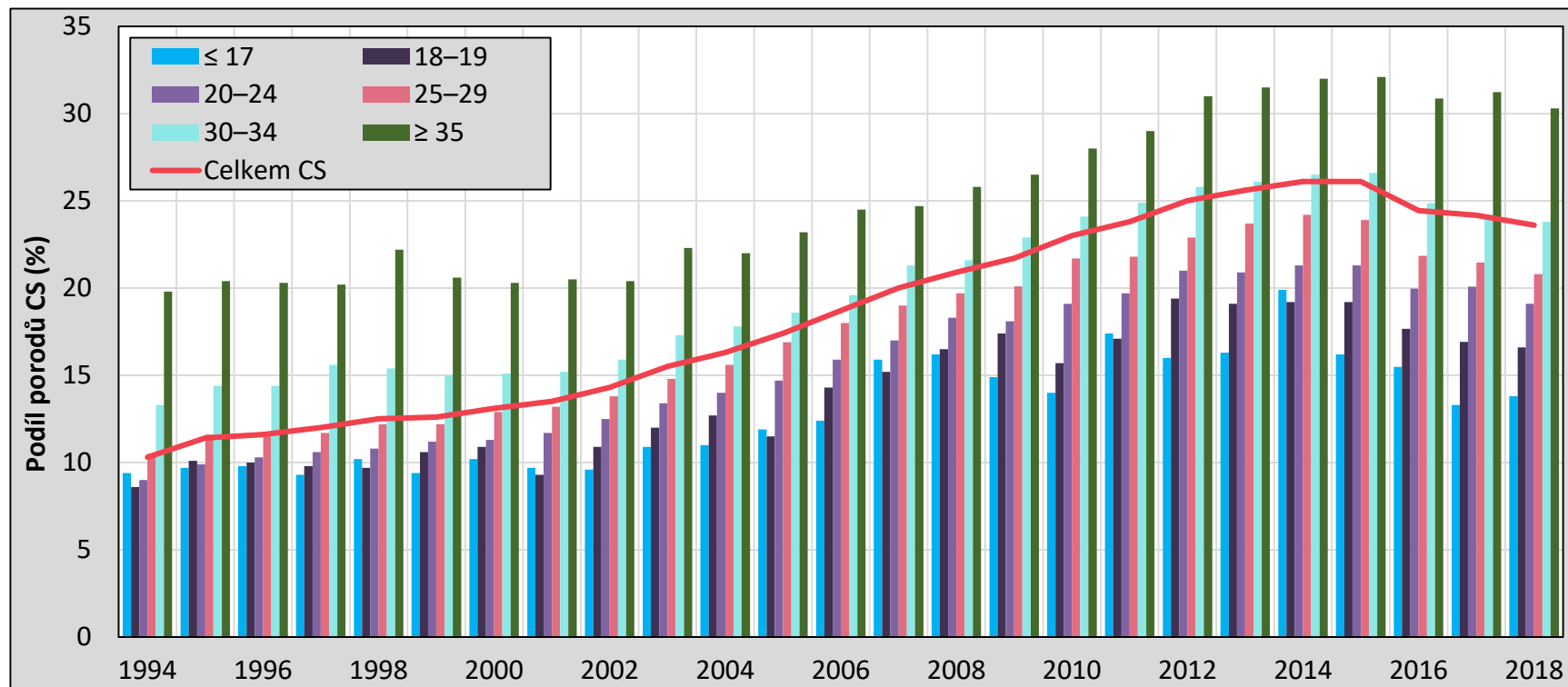
Téma, výzkumné otázky, data a metodika

- Od 90. let 20. století spolu s reprodukčním stárnutím pozorujeme nárůst metod ART, nárůst podílu vícečetných porodů i nárůst podílu porodů císařským řezem
- **Výzkumné otázky**
  - Pokračuje v Česku trend nárůstu podílu porodů vedených císařským řezem, který byl patrný od 90. let 20. století, jako je tomu v mnoha zemích světa, kde také dochází k reprodukčnímu stárnutí?
  - Zvyšuje se výskyt císařského řezu s rostoucím věkem matky?
  - Jaké jsou rizikové faktory, které zvyšují šanci ukončení porodu CS?
- **Data**
  - Vybrané charakteristiky rodiček v Česku v r. 2018:
individualizovaná, anonymizovaná data o rodičkách v Česku v r. 2018
z NRROD, propojena s vybranými údaji z Národního registru asistované reprodukce (NRAS)
- **Metody:** binární logistická regrese
  - závislá proměnná – porod císařským řezem (ano/ne)
  - vysvětlující proměnné (kategoriální): věk rodičky, gestační stáří, pořadí porodu, využití embryotransferu, diabetes, vybrané komplikace těhotenství a porodu, četnost těhotenství, vzdělání a rodinný stav rodičky, předcházející porod CS, interakce pořadí porodu a věku rodičky, interakce pořadí a předcházejícího porodu CS

Hlavní výsledky

- Podíl porodů císařským řezem v Česku:
  - od r. 1994 nárůst
  - od r. 2014 stabilizace a mírný pokles (Obr. 1)

Obr. 1: Vývoj podílu porodů císařským řezem podle věkových kategorií v Česku v letech 1994–2018, (%)

Zdroj: ÚZIS ČR 1994–2015, NRROD 2016–2018, vlastní zpracování

Hlavní výsledky

- Šance porodit císařským řezem roste v závislosti s rostoucím věkem rodičky (i při kontrole dalších proměnných) (Tab. 1)

Tab. 1: Poměry šancí $\text{Exp}(\beta)$, že porod proběhne císařským řezem (exponované hodnoty regresních koeficientů) – Model 1, věk matky při porodu

Proměnná	Odhad poměru šancí	Sign.	95% interval spolehlivosti	
Věk matky				
≤19	0,66	***	0,58	0,75
20–24	0,90	***	0,84	0,96
25–29 (ref.)	1,00			
30–34	1,27	***	1,21	1,33
35–39	1,70	***	1,59	1,81
≥40	3,21	***	2,85	3,62

Poznámky: *** $p < 0,001$.

Zdroj: NRROD 2018, vlastní výpočty

Vliv embryotransferu a četnosti těhotenství

- Vyšší šance porodit císařským řezem:
  - u žen, které podstoupily embryotransfer
  - u žen s vícečetným těhotenstvím,a to např. i při kontrole věku či pořadí porodu (Tab. 2).

Tab. 2: Poměry šancí $Exp(\beta)$, že porod proběhne císařským řezem (exponované hodnoty regresních koeficientů) – Model 1

Proměnná	Odhad poměru šancí	Sign.	95% interval spolehlivosti	
Embryotransfer				
ano	1,68	***	1,57	1,8
ne (ref.)	1,00			
Četnost těhotenství				
jednočetné (ref.)	1,00			
vícečetné	8,19	***	7,18	9,34

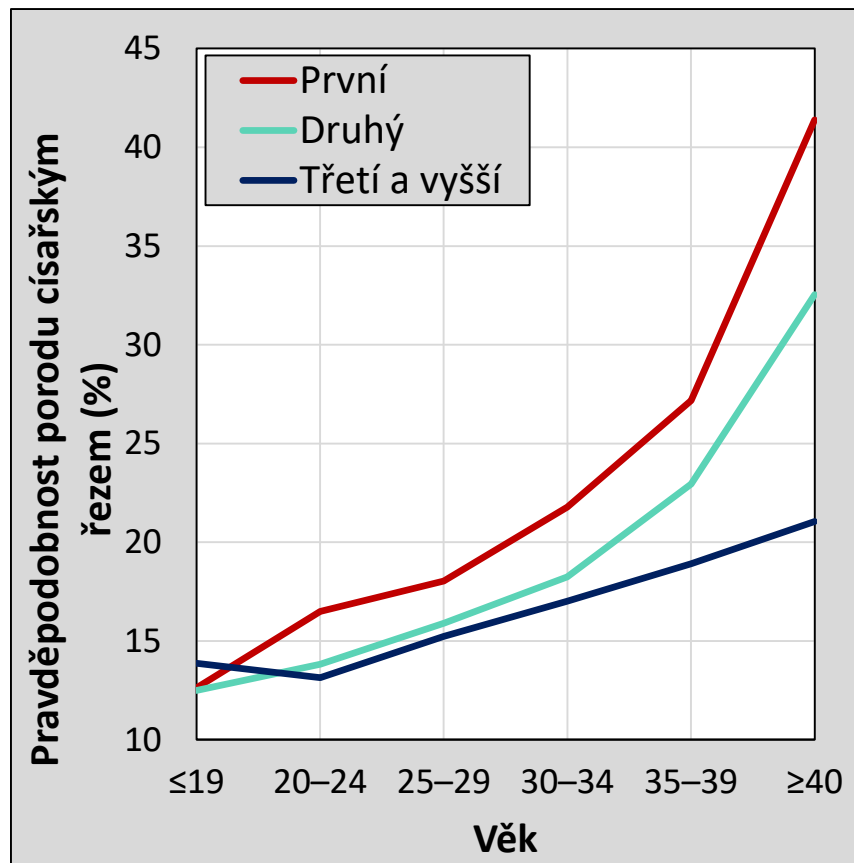
Poznámky: *** $p < 0,001$.

Zdroj: NRROD 2018, doplněný o data NRAR 2018, vlastní výpočty

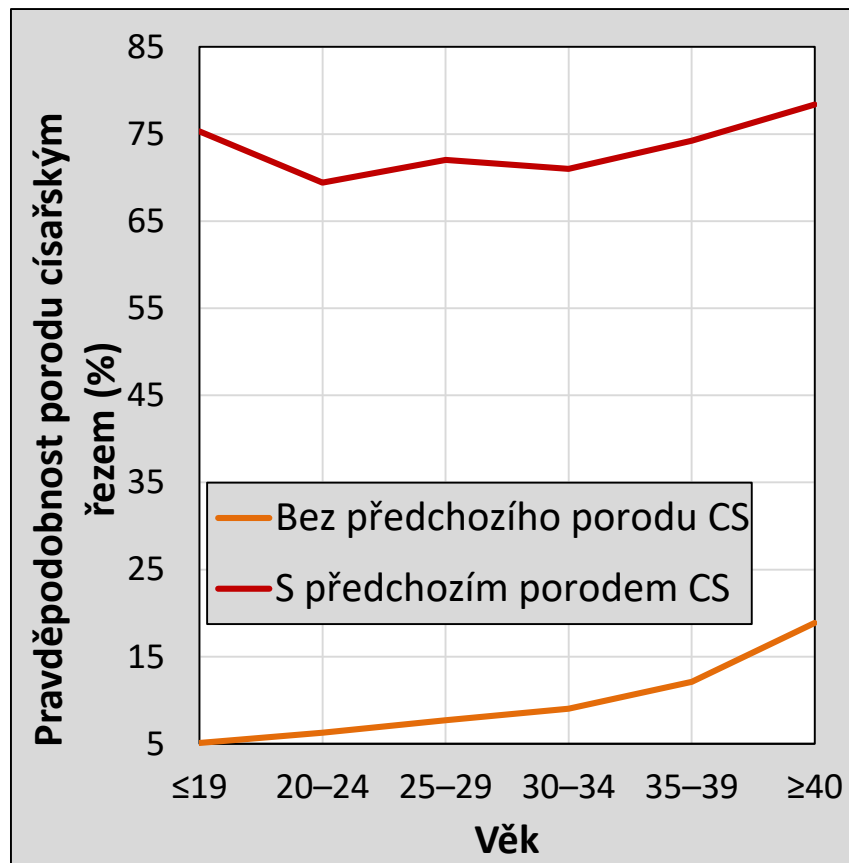

Pravděpodobnost porodu císařským řezem

Obr. 2: Pravděpodobnost porodu císařským řezem podle pořadí porodu a věku rodičky, Česko, 2018

Obr. 3: Pravděpodobnost porodu císařským řezem podle předchozího porodu CS a věku rodičky, Česko, 2018

Zdroj dat: NRROD 2018 doplněný o data NRAR 2018, vlastní výpočty

Děkuji za pozornost.

- Zdroj dat:

NRROD, 2016–2018: Vytříděná anonymizovaná individuální data NRROD, doplněna o data z NRAR, poskytnuta řešitelům z KDGD PŘF UK pro řešení grantového projektu.

ÚZIS ČR, 1997–2015. Rodička a novorozenec, 1997–2015. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR.

ÚZIS ČR, 2000. Výsledky ze zpracování „Zpráva o novorozenci“ za roky 1994–1996. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. ISBN 80-7280-027-2.

Náklady na hospitalizaci matek a jejich novorozenců s ohledem na pravděpodobný způsob početí dítěte

Tereza Havelková

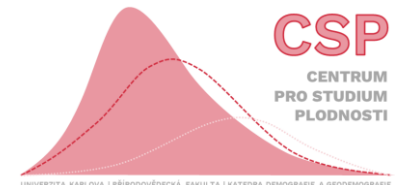
Katedra demografie a geodemografie
Centrum pro studium plodnosti

50. výroční konference České demografické společnosti
15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

HAVELKOVÁ, Tereza. [Odlišnosti ve struktuře matek a jejich novorozenců narozených v Česku v roce 2014 s ohledem na využívání metody IVF](#). Praha, 2020. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra demografie a geodemografie. Vedoucí práce Šídlo, Luděk.

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Cíl

- Hledání odlišností ve **výši nákladů na hospitalizaci matek a jejich novorozenců**, kteří byli počati buď pravděpodobně pomocí in vitro fertilizace (IVF) nebo kteří se narodili bez využití IVF

Data

- VZP ČR za rok 2014
- Věk matek kategorizován do čtyř čtyřletých věkových intervalů (25–28, 29–32, 33–36, 37–40 let) – do roku 2015 financování asistované reprodukce od 22 do dokončeného věku 39 let

Charakteristiky související s využíváním IVF

- **Matky IVF**

- vyšší podíl vícečetných těhotenství, porodů císařským řezem, hospitalizací s komplikacemi než matky nonIVF

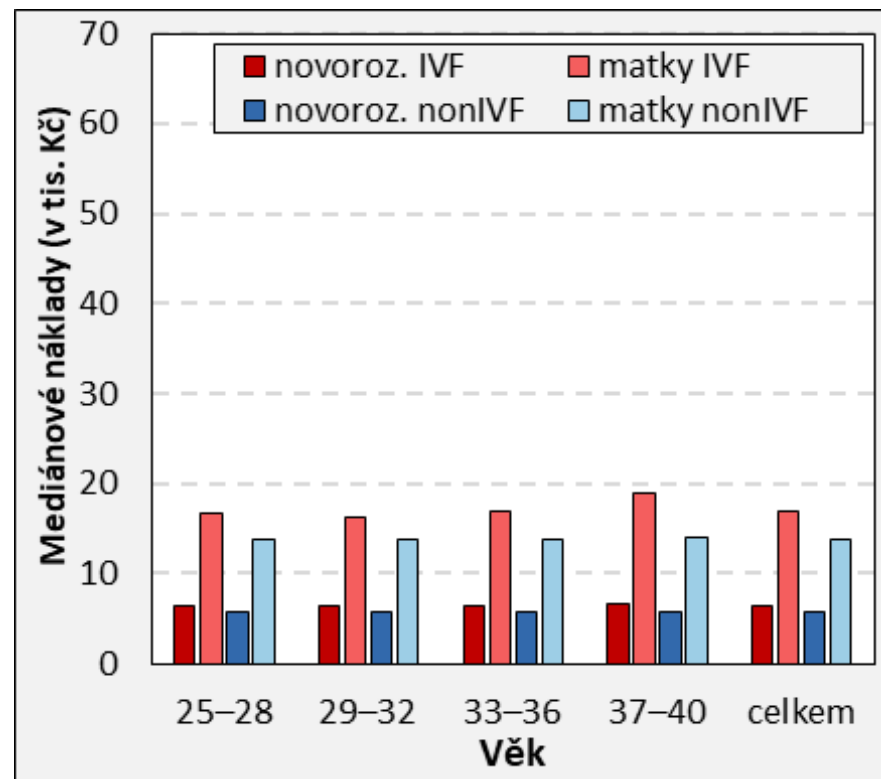
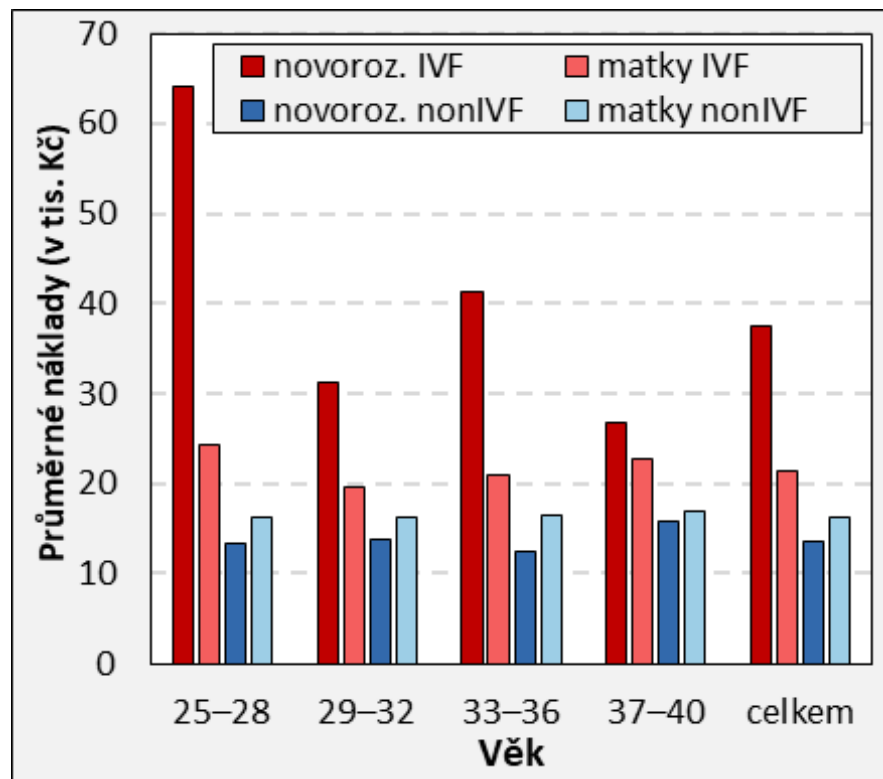
- **Novorozenci IVF**

- vyšší podíl s nízkou porodní hmotností do 2 499 g (i za předpokladu jednočetného těhotenství), hospitalizací s komplikacemi než novorozenci nonIVF

Náklady na hospitalizaci

Obr. 1: Průměrné a mediánové náklady spojené s hospitalizací po porodu/po narození z pohledu IVF/nonIVF

Zdroj: VZP ČR, 2017, vlastní zpracování

Náklady na hospitalizaci matek

Tab. 1: Průměrné a mediánové náklady spojené s hospitalizací při a po porodu matek IVF/nonIVF (v Kč)

Typ početí	Náklady	Celkem	Komplikace		Typ porodu		Četnost porodu	
			bez	s	vaginální	císařský řez	jednočetný	vícečetný
celkem	průměr	16 432	15 109	21 345	13 732	24 113	16 194	32 606
	index	1,00	0,92	1,30	0,84	1,47	0,99	1,98
	medián	13 805	13 313	16 397	12 524	21 498	13 725	25 480
	index	1,00	0,96	1,19	0,91	1,56	0,99	1,85
IVF	průměr	21 299	17 838	28 993	16 500	28 977	19 781	35 815
	index	1,30	1,09	1,76	1,00	1,76	1,20	2,18
	medián	16 929	16 007	21 775	14 305	22 824	16 383	27 210
	index	1,23	1,16	1,58	1,04	1,65	1,19	1,97
nonIVF	průměr	16 334	15 065	21 076	13 654	23 822	16 141	31 073
	index	0,99	0,92	1,28	0,83	1,45	0,98	1,89
	medián	13 754	13 279	16 169	12 475	21 318	13 689	25 088
	index	1,00	0,96	1,17	0,90	1,54	0,99	1,82

Zdroj: VZP ČR, 2017, vlastní zpracování

Náklady na hospitalizaci novorozenců

Tab. 2: Průměrné a mediánové náklady spojené s hospitalizací po narození novorozenců IVF/nonIVF (v Kč)

Typ početí	Náklady	Celkem	Komplikace		Porodní hmotnost		
			bez	s	–1 499 g	1 500– 2 499 g	2 500+ g
celkem	průměr	14 439	7 071	45 363	404 313	66 821	7 395
	index	1,00	0,49	3,14	28,00	4,63	0,51
	medián	5 790	5 622	7 360	307 763	31 107	5 710
	index	1,00	0,97	1,27	53,15	5,37	0,99
IVF	průměr	37 497	9 180	104 008	637 732	87 894	8 800
	index	2,60	0,64	7,20	44,17	6,09	0,61
	medián	6 401	6 142	10 119	389 922	55 873	6 142
	index	1,11	1,06	1,75	67,34	9,65	1,06
nonIVF	průměr	13 485	6 973	41 046	387 573	66 982	7 289
	index	0,93	0,48	2,84	26,84	4,64	0,50
	medián	5 774	5 609	7 312	292 107	29 227	5 701
	index	1,00	0,97	1,26	50,45	5,05	0,98

Zdroj: VZP ČR, 2017, vlastní zpracování

Závěr

- Náklady podle věku matky
  - Nepatrně **vyšší náklady** vykazují novorozenci IVF i nonIVF s normální porodní hmotností (2 500+ g) **v nízkém a vysokém věku matky**
  - Také mediánové hodnoty nákladů matek IVF i nonIVF, které porodily **vaginálně po jednočetném porodu**, měly charakter písmene **U**
- Novorozenci i matky po IVF vykazují **vyšší náklady** na hospitalizaci spjatou s porodem/narozením než nonIVF
  - I kdyby se omezila rizika vyskytující se častěji po využití IVF (vícečetná těhotenství, nízká porodní hmotnost)
- Je vhodné **snížit vícečetná těhotenství** matek IVF na možné minimum
  - Zmírnily by se nejen finanční náklady spojené s hospitalizací, ale především rizika s nimi spjatá

Děkuji za pozornost

- Zdroj dat:

VZP ČR, 2017. Vytříděná anonymizovaná individuální data poskytnuta řešitelům z KDGD PŘF UK pro řešení grantového projektu (GAČR 18-08013S). Upravené datové soubory poskytnuté školitelem pro řešení bakalářské práce

Asistovaná reprodukce z pohledu přeshraniční reprodukční péče

Adéla Volejníková

Katedra demografie a geodemografie

Centrum pro studium plodnosti

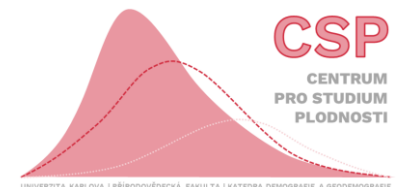
50. výroční konference České demografické společnosti

15.–17. září 2021 Ostrava | Ostravská univerzita

VOLEJNÍKOVÁ, Adéla. [Asistovaná reprodukce z pohledu přeshraniční reprodukční péče](#). Praha, 2021. Bakalářská práce.
Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra demografie a geodemografie. Vedoucí práce Kocourková, Jiřina.

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Přeshraniční reprodukční péče

- Téma práce řešeno v bakalářské práci z roku 2021: Asistovaná reprodukce z pohledu přeshraniční reprodukční péče
  - Školitelka Doc. RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.
- Definice „přeshraniční reprodukční péče“
  - Poskytování služeb v oblasti plodnosti pacientům, kteří cestují za léčbou ze své domovské země většinou z důvodu nevhodného právního rámce*
- Výzkumné otázky:
  - Proč je Česko atraktivním cílem přeshraniční reprodukční péče?
  - Jak se v Česku vyšší intenzita přeshraniční reprodukční péče projevuje?
- Srovnávané země: Německo, Velká Británie, Francie, Švédsko, Itálie, Česko
  - Volba na základě největšího podílu cizinek dojíždějících za ART do Česka

*ESHRE, 2017. Cross border reproductive care [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.eshre.eu/Press-Room/Resources>

Vybrané výsledky 1 – přístup k metodám ART

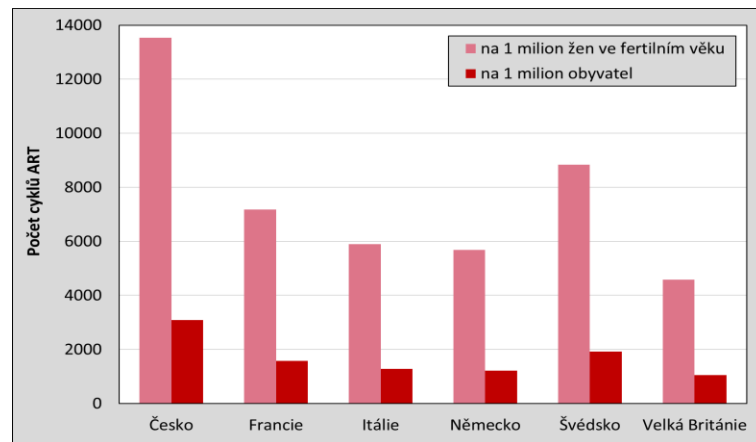
Tab. 1: Podmínky přístupu k ART ve vybraných evropských zemích k roku 2018

Podmínky přístupu k ART	Česko	Francie	Itálie	Německo	Švédsko	UK
Heterosexuální páry	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Svobodné ženy bez partnera	NE	NE	NE	ANO*	ANO**	ANO
Homosexuální páry – ženy	NE	NE	NE	ANO*	ANO**	ANO
Homosexuální páry – muži	NE	NE	NE	NE	NE	ANO
Věkový limit pro ženy	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	ANO
minimální věk (v letech)	18	***	–	–	18	18
maximální věk (v letech)	49	***	46	–	–	–
Věkový limit pro muže	ANO	ANO	NE	NE	ANO	ANO
minimální věk (v letech)	18	***	–	–	18	18
maximální věk (v letech)	–	***	–	–	–	–

Poznámky: *přístup povolen pouze k metodám IVF nebo ICSI s darovanými spermatem a pouze v určitých regionech; **přístup povolen pouze k metodám IVF nebo ICSI s darovaným spermatem a PGD; ***podmínkou je normální reprodukční věk, který je posuzován multidisciplinárním pracovníkem centra; – bez omezení

Zdroj: Calhaz-Jorge et al. (2020); ESHRE (2020b) + vlastní zpracování

Obr. 1: Počet cyklů ART na 1 milion obyvatel/žen ve fertilním věku ve vybraných evropských zemích v roce 2016

Zdroj: Wyns et al. (2020); Eurostat (2021) + vlastní výpočty

Tab. 2: Podmínky přístupu při darování oocytů nebo spermatu ve vybraných evropských zemích k roku 2018

Podmínky přístupu k ART	Česko	Francie	Itálie	Německo	Švédsko	UK
Dárcovství oocytů	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	ANO
věkové omezení (v letech)	18–35	<38	20–30	/	> 18	18–35
podmínka anonymity	ANO	ANO	ANO**	/	NE	NE
maximální počet cyklů	5*	2	–	/	–	–
maximum narozených dětí	–	10	10	/	6	10
Dárcovství spermatu	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
věkové omezení (v letech)	18–40	<45	18–40	<40	>18	18–40
podmínka anonymity	ANO	ANO	ANO	NE	NE	NE
maximum narozených dětí	7*	10	10	–	6	10

Poznámky: *jedná se pouze o doporučené počty; **při zdravotních problémech dítěte může být rodičům i onomu dítěti zveřejněna identita dárce; – bez omezení; / metoda není povolena

Zdroj: Calhaz-Jorge et al. (2020); ESHRE (2020b)+ vlastní zpracování

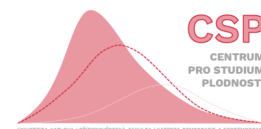
CALHAZ-JORGE, C. et al., 2020. Survey on ART and IUI: legislation, regulation, funding and registries in European countries. Human Reproduction Open [online]. 2020(1), 1–15 [cit. 2021-02-22]. DOI: 10.1093/hropen/hoz044.

ESHRE, 2020b. Legislation and reimbursement of ART and IUI treatments in Europe [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.eshre.eu/Data-collection-and-research/Consortia/EIM/Legislation-for-ART-and-IUI-treatments>.

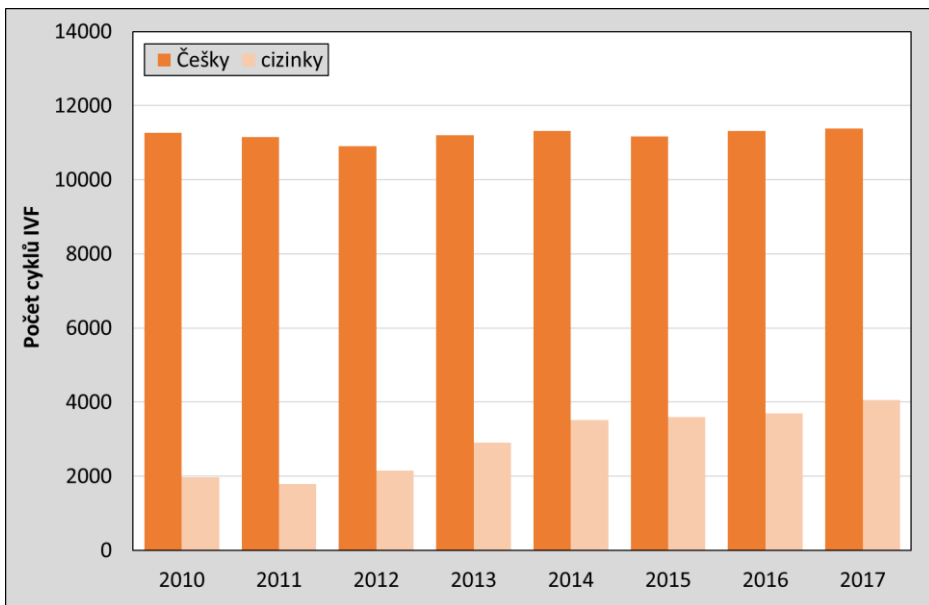
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

www.natur.cuni.cz/demografie

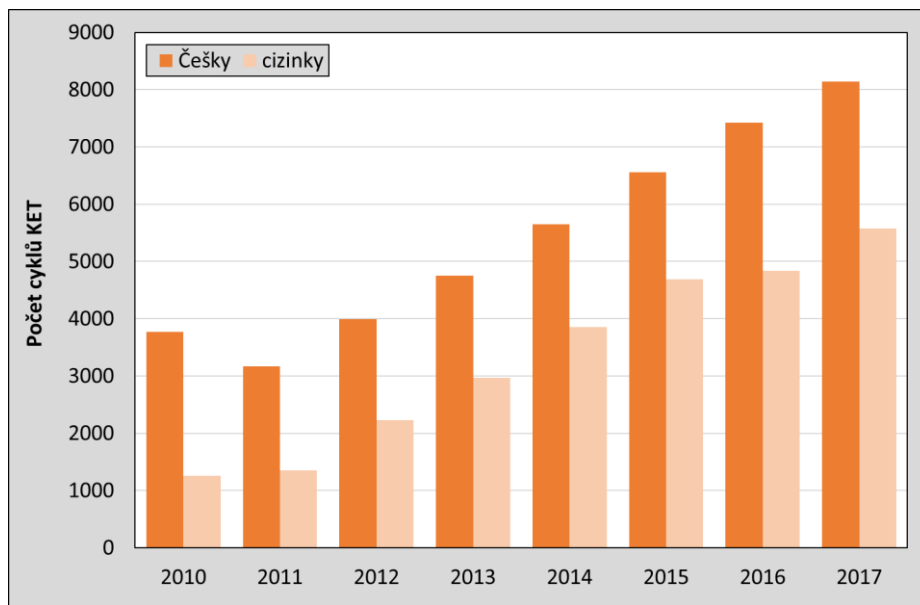
Vybrané výsledky 2 – vývoj počtu cyklů ART podle původu pacientek

Obr. 2: Počet provedených cyklů IVF v Česku podle původu pacientek, období mezi lety 2010 a 2017

Zdroj: Řežábek a Pohlová (2019) + vlastní zpracování

Obr. 3: Počet provedených cyklů KET v Česku podle původu pacientek, období mezi lety 2010 a 2017

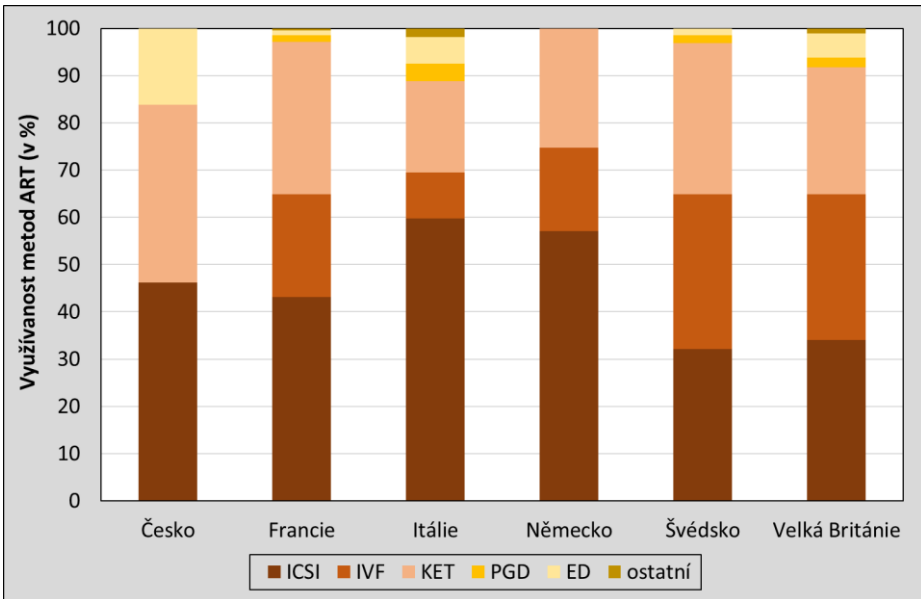
Zdroj: Řežábek a Pohlová (2019) + vlastní zpracování

ŘEŽÁBEK, Karel, Radka POHLOVÁ, 2019. Asistovaná reprodukce v České republice 2017. ÚZIS ČR [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008274/asistreprodukce2017.pdf>.

Vybrané výsledky 3 – darování oocytů

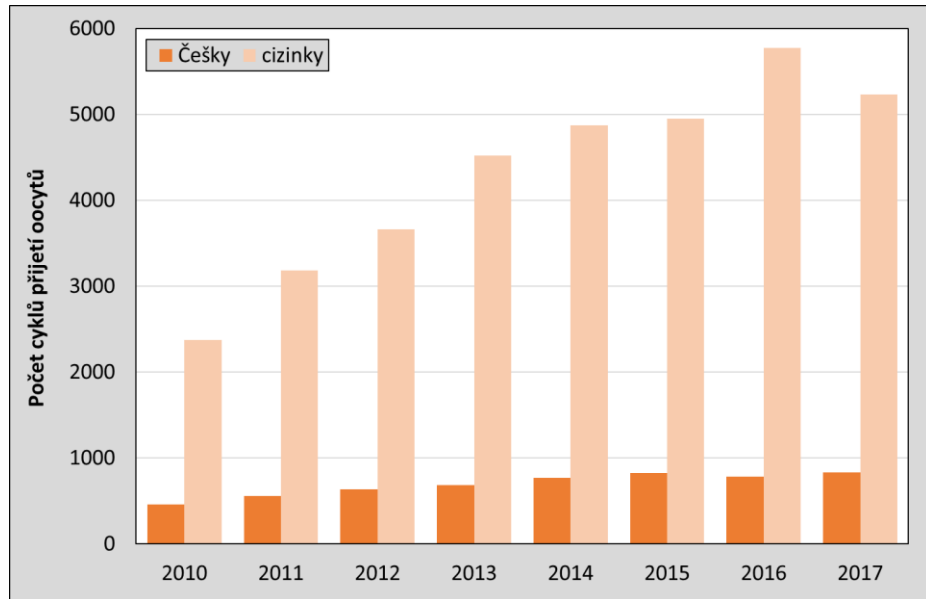
Obr. 4: Využívanost jednotlivých metod ART ve vybraných evropských zemích v roce 2016 (v %)

Poznámka: Česko vykazuje cykly IVF společně s cykly ICSI; zahrnutý jsou také cykly ART provedené cizinkám

Zdroj: Wyns et al. (2020) + vlastní zpracování

Obr. 5: Počet provedených cyklů přijetí oocytů v Česku podle původu pacientek, období mezi lety 2010 a 2017

Zdroj: Řežábek a Pohlová (2019) + vlastní zpracování

ŘEŽÁBEK, Karel, Radka POHLOVÁ, 2019. Asistovaná reprodukce v České republice 2017. ÚZIS ČR [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008274/asistoreprodukce2017.pdf>.

WYNS, C. et al., 2020. ART in Europe, 2016: results generated from European registries by ESHRE. Human Reproduction Open [online]. 2020(3), 1–17 [cit. 2021-02-28]. DOI: 10.1093/hropen/hoaa032.

Závěr

- Česko je v rámci asistované reprodukce mnohými zahraničními pacienty vyhledáváno především z důvodu legálního darování oocytů, nutnosti zachování anonymity dárců a dostupné ceny za cykly ART
- Podíl zahraničních pacientek podstupujících léčbu neplodnosti v Česku stále roste, což potvrzuje i početní růst center ART, z nichž se některá specializují právě na zahraniční klientelu

